

PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

UAB „PASVALIO AUTOBUSŲ PARKAS“ VEIKLOS AUDITO ATASKAITA

2019 m. rugsėjo 20 d. Nr. A- 3

Pasvalys

Su veiklos auditu ataskaita galima susipažinti
Pasvalio rajono savivaldybės interneto puslapyje
adresu www.pasvalys.lt

Pasvalio rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba – biudžetinė įstaiga, prižiūrinti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai. Kontrolės ir audito tarnyba atlieka išorės finansinius ir veiklos auditus Pasvalio rajono savivaldybės administracijoje, savivaldybės administravimo subjektuose ir savivaldybės valdomose įmonėse. Tarnybos veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo principais.

Kontrolės ir audito tarnyba teikdama pastebėjimus ir rekomendacijas siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą rajono bendruomenei, skatinti atskaitingumą, į rezultatus ir žmonių poreikius orientuotą valdymą, Savivaldybės turto, finansų valymo ir kontrolės sistemų pažangą.

UAB „Pasvalio autobusų parkas“ veiklos auditą už 2016-2018 metus pavedė atlikti Pasvalio rajono savivaldybės taryba

Auditą atliko: Ilma Paliukėnaitė (grupės vadovė), Rima Juodokienė

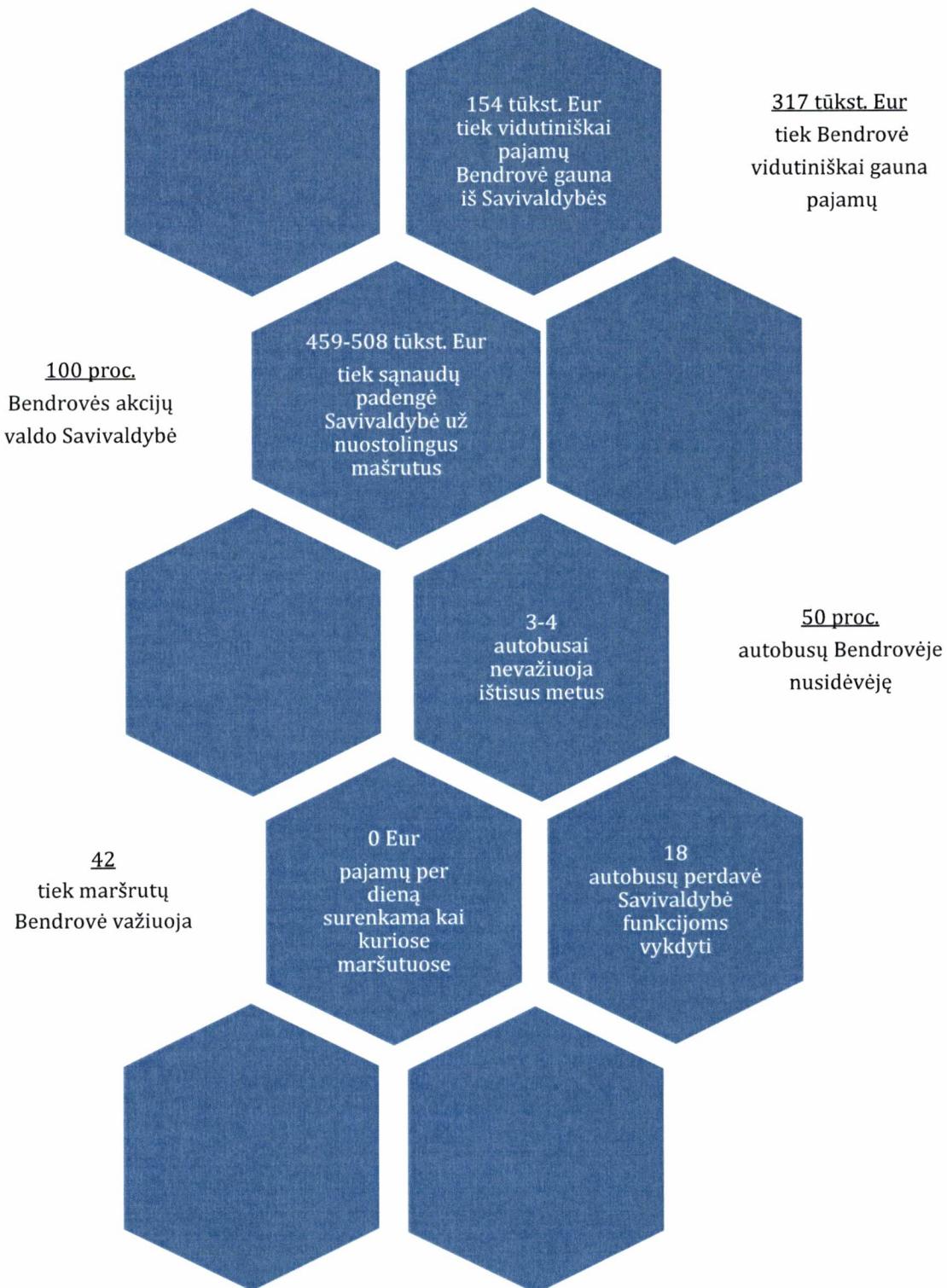
Audito ataskaita pateikta: UAB „Pasvalio autobusų parkas“ Pasvalio rajono savivaldybės tarybai, Pasvalio rajono savivaldybės Merui, Pasvalio rajono savivaldybės administracijai

---

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI.....	4
SANTRAUKA.....	5
ĮŽANGA	9
AUDITO REZULTATAI.....	11
1. NEGALĖJOME ĮVERTINTI VEIKLOS EFEKTYVUMO	11
1.1. Tik sutartys su Savivaldybe užtikrina Bendrovės veiklos tēstinumą	11
1.2. Neoptimizuotas maršrutų tinklas kasmet didina Savivaldybės kompensacijas už nuostolingus maršrutus ir mokinių pavėžėjimą.....	13
1.3. Veiklos efektyvumo ir stabilumo įvertinti negalėjome dėl nepatikimų finansinių duomenų	15
1.4. Bendrovė moki, bet apyvartinio kapitalo valdymo efektyvumas žemas.....	18
2. BENDROVĖ NERACIONALIAI NAUDOJA IR VALDO TURIMUS IŠTEKLIUS.....	20
2.1. Darbo organizavimas ir personalo valdymas turi trūkumų	20
2.2. Ilgalaikio turto valdymo trūkumai	25
2.3. Neužtikrinamas kuro normų autobusams nustatymo ir kuro nurašymo pagrįstumas	27
2.4. Pirkimai organizuojami ir vykdomi netinkamai.....	28
3. VALDYMO ORGANAI NETINKAMAI VYKDĖ PRISKIRTAS FUNKCIJAS	30
3.1. Bendrovės valdysena neefektyvi, veiklos rezultatyvumas neįvertinamas	30
3.2. Direktoriaus darbo užmokestis neskatina siekti geresnių veiklos rezultatų	33
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	34
PRIEDAI.....	36
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	36
2 priedas. Audit metodai ir apimtis	37
3 priedas. Duomenys apie skolas Bendrovei ir Savivaldybės atsiskaitymų trukmę dienomis	42
4 priedas. Duomenys apie nuostolingų maršrutų, moksleivių pavėžėjimo ir lengvatų kompensavimą 2016-2018 metais.....	45
5 priedas. Duomenys apie sumokėtas nuostolių kompensavimo ir mokinių pavėžėjimo sumas kitose savivaldybėse.....	46
6 priedas. Duomenys apie Bendrovės pinigų, skolų tiekėjams ir su darbo santykiais susijusių įsipareigojimų likučius 2016-2018metais.....	47
7 priedas. Bendrovės 2016-2018 metais pirkto dyzelinio kuro antkainio palyginimas su rinkos kaina..	49
8 priedas. Bendrovės pirkto dyzelinio kuro galimos rinkos kainos apskaičiavimas taikant CK nustatytas 6 proc. metines palūkanas.....	50

PAGRINDINIAI FAKTAI

SANTRAUKA

Audito svarba

Keleivių vežimo paslaugos priskiriamos prie viešųjų paslaugų grupės, jos atlieka socialinę funkciją, todėl jų teikimas yra garantuojamas įstatymu. Paslaugos turi būti prieinamos visoms socialinėms grupėms pagal kainą, atitinkti piliečių keliamus kokybinius reikalavimus, bet kartu teikti ekonominę naudą vežėjams. Šių paslaugų teikimo organizavimas bendruomenės nariams – viena iš savivaldybės savarankiškų funkcijų. Savivaldybė turi užtikrinti šių paslaugų teikimą net ir komerciškai nenaudingomis sąlygomis. Atitinkamos keleivių grupės gali naudotis įstatymu ir savivaldybių tarybų sprendimais suteiktomis transporto lengvatomis, tačiau dėl šios priežasties vežėjų negautas pajamas privalo kompensuoti savivaldybę.

Reorganizavus Pasvalio valstybinį autobusų parką¹, Savivaldybės valdyba nusprendė² įsteigti uždarąją akcinę bendrovę „Pasvalio autobusų parkas“ (toliau – Bendrovė). Bendrovės veiklos tikslai – įstatuose numatytos veiklos organizavimas ir vykdymas siekiant gauti pajamų ir pelno, tenkinti akcininkų turtinius interesus. Bendrovės veikos objektas – užtikrinti būtinų keleivinio transporto paslaugų teikimą visuomenei – vežti keleiviaus nustatytais vietinio (priemiestinio) ir tolumojo reguliaraus susisiekimo maršrutais. Bendrovei, kaip Savivaldybės valdomai įmonei, teikiančiai viešąjį keleivių vežimo paslaugą, nėra vienintelis tikslas siekti kuo didesnio pelno ir jį gauti, tačiau gaunamas pelnas yra reikalingas siekiant kitų tikslų: norint atnaujinti nusidévéjusį turtą ar gerinant teikiamą paslaugų kokybę. Savivaldybės valdoma įmonė – visų mokesčių mokėtojų turtas, todėl ji privalo teikti kokybiškas viešąjas paslaugas bendruomenei ekonomiškai ir racionaliai naudodama išteklius ir užtikrindama efektyvią ir rezultatyvią veiklą. Siekiant veiklos tikslų, labai svarbus yra įmonės veiklos analizavimas, įvairių finansinių rezultatų vertinimas. Finansinė analizė gali padėti atrasti silpnąsias veiklos puses ir pasirinkti tinkamą veiklos strategiją.

Savivaldybei nuosavybės teise priklausančios Bendrovės akcijų suteikiamas turtines ir neturtines teises reglamentuoja Lietuvos Respublikos ir Savivaldybės institucijų teisės aktai. Savivaldybės turto savininko funkcijas įgyvendina Savivaldybės taryba.

Bendrovėje veiklos auditas atliktas vykdant Savivaldybės tarybos pavedimą³.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti Bendrovės veiklą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo aspektais.

Audito objektas – Bendrovės veikla.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar Bendrovės veikla efektyvi ir pelninga;
- ar Bendrovė racionaliai naudoja ir valdo turimus išteklius;
- ar valdymo organai tinkamai vykdo jiems priskirtas funkcijas.

Audituojančios subjektas – UAB „Pasvalio autobusų parkas“, juridinio asmens kodas – 169139957, buveinės adresas – Stoties g. 24, Pasvalys.

Audituojančios laikotarpis – 2016–2018 metai

Auditas atliktas pagal Valstybinio auditu reikalavimus⁴ ir tarptautinius aukščiausiuju audito institucijų standartus (TAAIS)⁵. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (37 psl.)

¹ LRV 1994-08-25 nutarimas Nr. 787 „Dėl valstybinių ir valstybinių akcinių įmonių reorganizavimo į akcines ir uždarąsias akcines bendroves“.

² Pasvalio rajono savivaldybės valdybos 1995-07-20 sprendimas Nr. 109.

³ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2019-02-20 sprendimas Nr. T1-3.

⁴ Valstybės kontrolerius 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (su vėlesniais pakeitimais).

⁵ 3000 TAAIS „Veiklos auditu standartas“, prieiga per internetą: <http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>.

Pagrindiniai auditu rezultatai

Auditu metu nustatėme, kad Bendrovė turimus išteklius valdo ir naudoja neracionaliai, o jos veiklos efektyvumo ir rezultatyvumo įvertinti negalėjome.

1. Negalėjome įvertinti veiklos efektyvumo

Tik sutartys su Savivaldybe užtikrina Bendrovės veiklos tēstinumą

Bendrovės paslaugų pagrindinis užsakovas yra Savivaldybė. Pajamos, gaunamos iš Savivaldybės biudžeto, sudaro 43–54 proc. visų gaunamų Bendrovės pajamų, o dengiamos sąnaudos sudaro 60–62 proc. visų Bendrovės sąnaudų. Bendrovės pajamos (įskaitant kompensacijas už nuostolingus maršrutus) iš Savivaldybės 2016 m. – 578,9 tūkst. Eur, 2017 m. – 612,9 tūkst. Eur, 2018 m. – 695,3 tūkst. Eur (1.1. poskyris, 11 psl.).

Neoptimizuotas maršrutų tinklas kasmet didina Savivaldybės kompensacijas už nuostolingus maršrutus

Savivaldybės administruoja ir užtikrina viešųjų keleivinio transporto paslaugų teikimą gyventojams, organizuoja nemokamą mokinių pavėžėjimą į ugdymo įstaigas ir į namus. Savivaldybės taryba nustato visuomenės poreikiams būtinus maršrutus ir įsipareigoja kompensuoti susidariusius nuostolius tuose maršrutuose. Bendrovė neanalizavo keleivių srautų intensyvumo ir susidarančių nuostolių maršrutuose, todėl Savivaldybės tarybai pateikti tvirtinti ir tie maršrutai, kuriais naudojasi per mėnesį vos keli keleiviai, o atskiruose reisuose keleivių iš viso nebūna. Savivaldybės taryba néra patvirtinusi visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tvarkos ir kriterijų, kuriais vadovaujantis priimami sprendimai dėl visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tikslingumo, nenustatyta 1 km ridos maksimali savikaina, iki kurios Savivaldybė kompensuoja nuostolius Bendrovei (1.2. poskyris, 13 psl.).

Veiklos efektyvumo ir stabilumo įvertinti negalėjome dėl nepatikimų finansinių duomenų

Bendrovėje néra užtikrinamas apskaitos tvarkymas vadovaujantis teisés aktais – patvirtintas sąskaitų planas ir apskaitos politika neatitinka Bendrovės poreikių, ne visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitomi teisés aktų nustatyta tvarka, finansinių ataskaitų duomenys néra pagrįsti turto ir įsipareigojimų inventoriacijos duomenimis, nepatvirtinta sąnaudų, tenkančių priemiesčio, tarpmiesčio ir užsakomiesiems maršrutams ir kitoms vykdomos veiklos sritims paskirstymo tvarka, todėl visos sąnaudos apskaitomos bendrai. Bendrovė nuostolių apskaičiavimo ataskaitose Savivaldybei įtraukė ne tik tiesiogiai susijusias su vykdoma keleivių pavėžėjimo paslauga, bet ir kitas netipinės veiklos sąnaudas, o Savivaldybė jas kompensavo.

Kadangi Bendrovės apskaitos duomenys néra patikimi, o finansinių ataskaitų duomenys, iš kurių skaičiuojami Bendrovės veiklos efektyvumo ir stabilumo rodikliai, nekorektiški, negalėjome šių rodiklių įvertinti (1.3. poskyris, 15 psl.).

Bendrovė moki, bet apyvartinio kapitalo valdymo efektyvumas žemas

Likvidumo rodikliai rodo, kad Bendrovė yra moki, savo trumpalaikiu turtu gali padengti trumpalaikius įsipareigojimus, tačiau vykdo pernelyg konservatyvią pinigų valdymo politiką, kuri pasižymi dideliu laikomu pinigų kiekiu. Beveik visais audituojamo laikotarpiu mėnesiais Bendrovė turėjo nuo 50 iki 130 tūkst. Eur pinigų ir tuo pačiu metu 27 - 83 tūkst. Eur skolų tiekėjams. Bendrovės vadovybė, turėdama pinigų, delsė atsiskaityti su tiekėjais (1.4. poskyris, 18 psl.).

Apyvartinio kapitalo valdymo efektyvumas Bendrovėje žemas, išskyrus atsargų apyvartumą. Labai žemi trumpalaikių gautinų sumų apyvartumo rodikliai rodo, kad Bendrovė pernelyg priklauso nuo pavėluotai atskaitančių pirkėjų ir Savivaldybės, kurios atsiskaitymas už nuostolingus maršrutus užtrunka iki 6 mėnesių, o jos skola sudaro apie 97 proc. visų gautinų sumų. Žemi mokėtinų sumų apyvartumo rodikliai vienareikšmiškai rodo papildomo apyvartinio finansinio kapitalo poreikį (1.4. poskyris, 18 psl.).

2. Bendrovė neracionaliai valdo ir naudoja turimus išteklius

Darbo organizavimas ir personalo valdymas turi trūkumų

Bendrovėje audituojamu laikotarpiu dirbo vidutiniškai apie 50 darbuotojų. Darbo užmokesčio sąnaudos sudarė: 2016 m. – 54,3 proc., 2017 m. – 57,3 proc., 2018 m.–58,5 proc. visų Bendrovės sąnaudų. Vidutinis

darbuotojo darbo užmokestis 40–46 proc. mažesnis už šalies tos pačios ūkio šakos vidutinį statistinį darbo užmokestį ir jo augimo tempai lėtesni už šalies vidurki.

Nepatvirtinta Bendrovės valdymo struktūra ir pareigybės, abejotinas kai kurių pareigybų reikalingumas, tobulintini vidaus tvarką, darbo apmokėjimą reglamentuojantys dokumentai, darbuotojų pareiginiai nuostatai, taikomi pasenę darbo organizavimo metodai, daug rankinio darbo apskaitos ir valdymo procesuose, tik auditu metu sumažintos atlyginimų mokėjimo darbuotojams kasoje apimtys rodo, kad žmogiškieji ištekliai Bendrovėje valdomi nepakankamai efektyviai (2.1. poskyris, 20 psl.).

Ilgalaikio turto valdymo trūkumai

Atlikus faktinį turto patikrinimą rasti: nuo 2007 m. apskaitoje neregistrnuoti 3 pastatai, 1 pastatas užregistruotas apskaitoje, nors turėjo būti nuraštas; trys autobusai, valdomi patikėjimo, panaudos pagrindais, nebevažiuojantys, apardytis arba ardomi, vienas iš jų – nevažiuojantis 4 metus. Turto įvedimo į eksploataciją data Bendrovėje visada sutampa su įsigijimo data, neatsižvelgiama į faktinę turto eksploatavimo pradžią. I ilgalaikio turto savikainą neįtrauktos jo pristatymo ir paruošimo eksploatacijai išlaidos, todėl savikaina registruota apskaitoje yra sumažinta. Turto nurašymo aktuose nenurodyta informacija apie nurašymo priežastis, jo likvidavimą ir gautas liekamąsias medžiagas. Nebalansinėje sąskaitoje neapskaityti pagal panaudos ir patikėjimo sutartis gauti 18 autobusų ir du išsinuomoti žemės sklypai.

Autobusai naudojami neefektyviai: į reisus leidžiami autobusai, kurių kuro sąnaudos didesnės (30-33 litrai 100 km), tuo tarpu ekonomiškesni autobusai, kurių kuro sąnaudos 27-28 litrai 100 km, nenaudojami. Nepakankamai panaudojami autobusai, kurių kuro sąnaudos 14-15 litrų 100 km, jų vidutinė rida per mėnesį apie 950 km, kai kitų autobusų – virš 2000 km (2.2 poskyris, 25 psl.)

Neužtikrinamas kuro normų autobusams nustatymo ir kuro nurašymo pagrįstumas

Direktorius įsakymuose dėl kuro normų nustatymo nenurodomas kuro normos nustatymo pagrindas, nustatėme atvejų, kai kuro normos skaičiuojamos nesant direktorius įsakymo, arba nesivadovaujama įsakymu. Negalėjome įsitikinti krovininiams automobiliui degalų nurašymo pagrįstumu ir jo važiavimo tikslingu. Nurašydama natūralias kuro netektis, Bendrovė vadovavosi devynis metus nebegaliojančiu teisės aktu ir tame nustatytomis kuro natūralios netekties normomis (2.3 poskyris, 27 psl.)

Pirkimai organizuojami ir vykdomi netinkamai

Įsigydama prekes, paslaugas ir darbus, Bendrovė viešųjų pirkimų procedūrų 2016 – 2018 m. nevykdė, išskyrus dyzelinio kuro pirkimą 2018 metais. Bendrovėje sukurtos vidaus kontrolės procedūros viešųjų pirkimų organizavimo ir lėšų valdymo srityje neveiksmingos ir neužtikrino, kad lėšos būtų naudojamos ekonomiškai ir pagal teisės aktų reikalavimus. Dyzelinio kuro pirkimo sutartyse nustatytos nepagrįstai didelės 0,2 proc. palūkanos už pradelstą atsiskaityti dieną, neracionalūs 120-180 dienų atsiskaitymo terminai, kurie galimai turėjo įtakos didelei dyzelinio kuro kainai. Bendrovė, organizuodama viešuosius pirkimus ir nustatydama racionalius atsiskaitymo su teikėjais terminus, vien tik už dyzelinį kurą 2016-2018 metais galėjo sutaupyti apie 32-36 tūkst. Eur. Bendrovės vadovybė informavo, kad nuo 2019 metų viešieji pirkimai vykdomi teisės aktų nustatyta tvarka. (2.4 poskyris, 28 psl.).

3. Bendrovės valdymo organai netinkamai vykdė jiems priskirtas funkcijas

Bendrovės valdysena neefektyvi, veiklos rezultatyvumas nejvertinamas

Juridinių asmenų registre nurodyta Bendrovės buveinė nesutampa su faktine direktorius rezidavimo vieta, nes Savivaldybės taryba jos nepatikslino. I Bendrovės valdybą buvo paskirti Savivaldybės administracijos darbuotojai, tiesiogiai atsakingi už Bendrovės priežiūrą ir kontrolę, tai galėjo turėti neigiamos įtakos Bendrovės veiklos priežiūros ir kontrolės efektyvumui. Valdyba nepatvirtino Bendrovės valdymo struktūros ir pareigybų, neanalizavo Bendrovės veiklos, atleido diretorių nebeturėdama įgaliojimų, o sprendimus priėminėjo nesant patvirtinto darbo reglamento.

Nejvertinamas Bendrovės veiklos rezultatyvumas, nes valdyba nepatvirtino veiklos strategijos, nenustatė, siektinų veiklos ir finansinių rodiklių Bendrovei. Direktorius neatsiskaitė steigėjui, neteikė informacijos valdybai apie ūkinę-finansinę veiklą (3.1 poskyris, 30 psl.)

Direktorius darbo užmokestis neskatina siekti geresnių veiklos rezultatų

Nors valdyba Bendrovės direktoriui 2018 metams nustatė užduotis, tačiau jų įgyvendinimo nevertino ir atlyginimo kintamosios dalies skyrimo klausimo nesvarstė. Darbo užmokesčio susiejimas su Bendrovės

veiklos rezultatais motyvuotų direktorių siekti geresnių Bendrovės veiklos rezultatų (3.2 poskyris, 33 psl.).

Rekomendacijos

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (34 psl.).

Rekomendacijos Savivaldybės tarybai

1. Siekiant užtikrinti efektyvesnę Bendrovės veiklą, nustatyti visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tvarką ir kriterijus (1-asis pagrindinis auditu rezultatas);
2. Siekiant užtikrinti rezultatyvų bendrovės valdymą:
- 2.1 spręsti Valdybos 2019 m. liepos 18 d. neteisėto posėdžio sprendimo padarinių klausimus dėl direktoriaus atleidimo ir laikinai pavaduojančio asmens, iki bus išrinktas naujas direktorius, paskyrimo (3-asis pagrindinis auditu rezultatas);
- 2.2. patikslinti Bendrovės buveinės adresą pagal faktinę vienasmenio valdymo organo rezidavimo vietą (3-asis pagrindinis auditu rezultatas);

Rekomendacijos Savivaldybės administracijai:

3. Siekiant užtikrinti Bendrovės veiklos stabiliumą ir savalaikį atsiskaitymą, laiku sudaryti sutartis dėl mokinių pavéžėjimo ir nuostolių kompensavimo, jose nustatyti atsiskaitymo terminus ir delspinigius už įsipareigojimų nevykdymą, atsiskaityti sutartyse nustatytais terminais. Sutartyje dėl nuostolių kompensavimo nustatyti 1 km ridos savikainą, iki kurios kompensuojami nuostoliai. (1-asis pagrindinis auditu rezultatas);

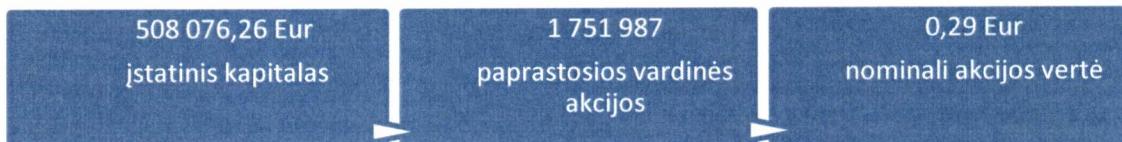
Rekomendacijos UAB „Pasvalio autobusų parkas“:

4. Siekiant užtikrinti efektyvesnę Bendrovės veiklą, nuolat analizuoti keleivių srautus ir įvertinti maršrutų reikalingumą. Nustačius nereikalingus – inicijuoti jų nutraukimą. (1-asis pagrindinis auditu rezultatas);
5. Siekiant, teisingo veiklos efektyvumo įvertinimo:
- 5.1. patikslinti apskaitos politiką, sąskaitų planą, registru sąrašą, dokumentų saugojimo tvarką (1-asis pagrindinis auditu rezultatas);
- 5.2. apskaitaite apskaitoje neapskaitytą ilgalaikį turą (2-asis pagrindinis auditu rezultatas);
- 5.3. Bendrovės turto ir įsipareigojimų inventoriaciją atliki vadovaujantis teisės aktų nuostatomis (1-asis pagrindinis auditu rezultatas);
6. Siekiant užtikrinti rezultatyvų bendrovės valdymą:
- 6.1. parengti ir pateikti tvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriui Bendrovės veiklos strategiją (3-asis pagrindinis auditu rezultatas);
- 6.2. kasmet įstatymu nustatyta tvarka teikti veiklos ataskaitas ir kitą informaciją Savivaldybės tarybai (3-asis pagrindinis auditu rezultatas);
- 6.3. patvirtinti Bendrovės valdymo struktūrą, pareigybų sąrašą ir pareigybų, i kurias priimama konkurso būdu, sąrašą. Patikslinti pareigybų aprašymus, darbo tvarkos taisykles, darbo apmokėjimo sistemą (2-asis ir 3-asis pagrindiniai auditu rezultatai);
7. Siekiant efektyvaus, ekonomiško lėšų bei turto valdymo ir naudojimo:
- 7.1. užtikrinti, kad kurias transporto priemonėms būtų nurašomas pagrįstai (2-asis pagrindinis auditu rezultatas);
- 7.2. išanalizuoti Bendrovės veikloje nenaudojamų autobusų reikalingumą ir spėsti klausimą dėl autobusų parko optimizavimo ir atnaujinimo (2-asis pagrindinis auditu rezultatas);
- 7.3. vykdant viešuosius pirkimus, nustatyti racionalius atsiskaitymo terminus su tiekėjais (2-asis pagrindinis auditu rezultatas);
- 7.4. užtikrinti, kad nebūtų įšaldomi pinigai, o atsiskaitoma su tiekėjais (1-asis pagrindinis auditu rezultatas).

IŽANGA

Viena iš savivaldybės savarankiškų funkcijų – keleivių vežimo vietiniai maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas⁶. Savivaldybių institucijos privalo užtikrinti bendrus interesus tenkinančią keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų teikimą, kurio, atsižvelgdami į savo komercinius interesus, vežėjai neprisiimtų arba neprisiimtų tokiu mastu ar tokiomis pačiomis sąlygomis negaudami atlygio⁷.

Igyvendindama šią funkciją, Savivaldybė įsteigė ir valdo nuosavybės teise keleivių vežimo paslaugas teikiančią Bendrovę. Bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, kuris savo veikloje vadovaujasi Civiliniu kodeksu, Akcinių bendrovių įstatymu, kitais įstatymais bei teisės aktais, Bendrovės įstatais⁸.

1 pav. Bendrovė įstatinis kapitalas

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės įstatų duomenis

Savivaldybei nuosavybės teise priklauso 100 proc. akcijų.

Pagrindinis Bendrovės veiklos tikslas – vežti keleivius nustatytais vietinio (priemiestinio) ir tolumojo reguliaraus susisiekimo maršrutais. Šioms paslaugoms teikti Bendrovė turi Savivaldybės ir Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos išduotas licencijas. Be pagrindinės – būtinų keleivinio transporto paslaugų teikimo visuomenei veiklos, Bendrovė teikia užsakomųjų reisų, siuntų gabėjimo, bagažo saugojimo paslaugas, nuomoja veiklai nereikalingas patalpas. Bendrovė gali vykdyti ir kitą Lietuvos Respublikos įstatymų nedraudžiamą ūkinę komercinę veiklą.

IPLAUKOS, tūkst. Eur	ŠALTINIAI
508	Savivaldybės dotacija už nuostolingus maršrutus
166	Savivaldybės kompensacija už nemokamą mokinį pavėžėjimą
141	Pajamos iš keleivių
22	Savivaldybės kompensacija už lengvatinį keleivių pavėžėjimą
12	Pajamos iš kitų autobusų parkų už įvažiavimą į autobusų stotį
9	Pajamos už siuntų paslaugas
4	Pajamos už patalpų nuomą
6	Kitos pajamos

2 pav. Bendrovės iplaukos 2018 metais

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos duomenis

Finansinių ataskaitų duomenimis, Bendrovės veikla 2016–2018 m. laikotarpiu buvo pelninga.

⁶ LR Vietos savivaldos įstatymo, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais), 6 str. 33 p.

⁷ LR Kelių transporto kodekso, 1996-11-19 Nr. I-1628 (su vėlesniais pakeitimais), 171 str. 1 d.

⁸ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2016 m. spalio 26 d. sprendimas Nr. T1-206 „Dėl uždarosios akcinės bendrovės „Pasvalio autobusų parkas“ įstatų patvirtinimo“.

Bendrovės įstatuose nustatyti valdymo organai.

**VISUOTINIS AKCININKŲ SUSIRINKIMAS –
SAVIVALDYBĖS TARYBA**

**KOLEGIALUS VALDYMO ORGANAS –
VALDYBA**

**VIENASMENIS VALDYMO ORGANAS –
DIREKTORIUS**

3 pav. Bendrovės valdymo organai.
Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės įstatu duomenis

Bendrovės valdymo organai privalo veikti bendrovės ir jos akcininkų naudai, vadovautis įstatymais bei kitais teisės aktais, bendrovės įstatais⁹. Bendrovės valdymo organų kompetenciją nustato Akcinių bendrovių, Vietos savivaldos įstatymai, Savivaldybės tarybos sprendimai, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai, kiti teisės aktai ir Bendrovės įstatai.

Ivertinę audito metu surinktus įrodymus, pateikėme išvadas ir rekomendacijas, kurias tinkamai igyvendinus būtų:

- nustatomi tikslai ir būdai jiems igyvendinti;
- geriau planuojama, organizuojama ir vykdoma Bendrovės veikla;
- efektyviai, ekonomiškai naudojamos ir valdomos lėšos bei turtas;
- teisingai įvertinamas veiklos efektyvumas;
- galima įvertinti pasiektus rezultatus;
- siekiama pelningesnės Bendrovės veiklos;
- analizuojama ir prižiūrima Bendrovės veikla.

Išvados padarytos remiantis Bendrovės dokumentų ir duomenų analize. Jeigu prašomų pateikti dokumentų ar duomenų nebuvo pateikta, laikoma, kad jų nėra.

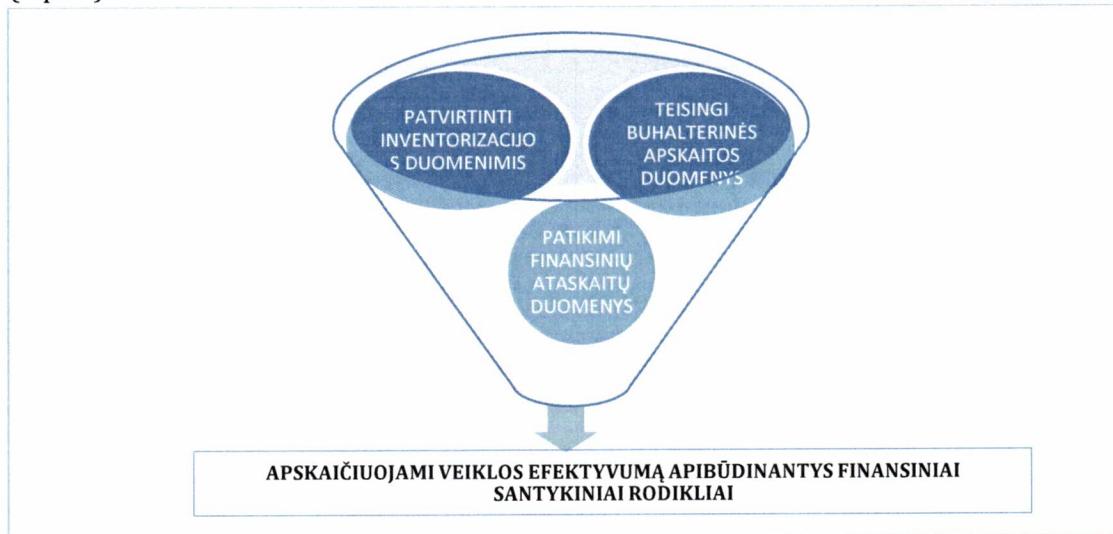
---

⁹ LR Akcinių bendrovių statymo 19 str. 8 d.

AUDITO REZULTATAI

1. NEGALĖJOME ĮVERTINTI VEIKLOS EFEKTYVUMO

1. Efektyvumas – racionalus lėšų panaudojimas bendrovės veiklos procese, duodantis atitinkamą veiklos rezultatą, kurio svarbiausias kriterijus ir pagrindinė veiklos tēstinumo sąlyga yra pelningumas. Ne mažiau svarbi ir apyvertumo rodiklių grupė, kuri padeda nustatyti, kaip efektyviai bendrovė surenka pinigus ar kaip naudingai (efektyviai) panaudoja turimas atsargas. Likvidumo rodikliai parodo įmonės gebėjimą vykdyti trumpalaikius įsipareigojimus. Kokią įtaką įmonės veiklai, jos finansiniams stabilumui turi pokyčiai įmonės finansų struktūroje (skolos, nuosavybė, turtas, sąnaudos, pajamos) padeda įvertinti sverto grupės rodikliai. Minėti rodikliai, skaičiuojami naudojant patikimus finansinių ataskaitų duomenis (4 pav.).

4 pav. Finansinių santykinių rodiklių patikimumo schema
Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba

1.1. Tik sutartys su Savivaldybe užtikrina Bendrovės veiklos tēstinumą

2. Įstatymai¹⁰ įpareigoja savivaldybes administruoti ir užtikrinti viešujų paslaugų teikimą gyventojams, nustatydama šių paslaugų teikimo būdą, taisykles ir režimą, įgyvendindama viešujų paslaugų teikimo priežiūrą ir kontrolę, o savivaldybės administracijos direktorių – koordinuoti ir kontroliuoti viešasias paslaugas teikiančių subjektų darbą¹¹. Savivaldybių institucijos vadovaudamosi Europos parlamento ir tarybos reglamento (EB) 1370/2007¹² (toliau – Reglamentas (EB)) užtikrina bendrus interesus tenkinančių keleivinio kelių transporto viešujų paslaugų teikimą, kurio, atsižvelgdami į savo komercinius interesus, vežėjai neprisiimtų arba neprisiimtų tokiu mastu ar tokiomis pačiomis sąlygomis negaudami atlygio¹³.

Sprendimus dėl būtinumo teikti visuomenei viešasias keleivinio kelių transporto paslaugas – vežti keleivius vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais, maršrutų ar maršrutų tinklo savivaldybės

¹⁰ LR Vietos savivaldos įstatymo 9 straipsnio 1 dalis, 29 straipsnio 8 dalies 7 punktas. Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymo 13 straipsnio 1 dalis;

¹¹ LR Vietos savivaldos įstatymo 9 straipsnio 1 dalis, 29 straipsnio 8 dalies 7 punktas.

¹² Europos parlamento ir tarybos reglamento (EB) Nr. 1370/2007 „Dėl keleivinio geležinkelio ir kelių transporto viešujų paslaugų”, patvirtinto 2007-10-23, 5 straipsnio 1 dalis;

¹³ LR Kelių transporto kodekso 17(1) straipsnis;

administruojamoje teritorijoje organizavimo, atsižvelgdamos į savivaldybių finansines galimybes – priima, parenka vežėjus ir sudaro viešujų paslaugų teikimo sutartis su vežėjais savivaldybių institucijos. Vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo maršrutai nustatomi, keičiami ir panaikinami atitinkamos savivaldybės institucijos arba jos įgaliotas įstaigos iniciatyva (...)¹⁴. Vieno kilometro ridos savikaina nustatoma pagal vežėjo įmonės buhalterinės apskaitos duomenis, sudarytus pagal įmonės patvirtintą apskaitos politiką, bet ne didesnė nei ta, kuri buvo nustatyta viešujų paslaugų teikimo sutartyje¹⁵. Kita savivaldybių savarankiškoji funkcija –mokinių pavėžėjimas organizavimas¹⁶.

Mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymas numato, kad sutartyse, kai užsakovas yra viešasis subjektas, numatyti mokėjimai už suteiktas paslaugas turi būti atlikti ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo dienos, kai paslaugų gavėjas gauna sąskaitą faktūrą arba lygiavertį dokumentą. Jeigu sutartyje tarp ūkio subjekto ir viešujų subjektų nustatyta mokėjimo laikotarpis viršija 60 kalendorinių dienų, tokia sutarties sąlyga laikoma negaliojančia¹⁷.

3. Savivaldybės taryba patvirtino¹⁸ visuomenei būtinų maršrutų sąrašus, už kuriuos susidariusius nuostolius kompensuoja Savivaldybė ir pavedė teikti šią paslaugą Bendrovei.
4. Savivaldybės administracija su Bendrove kiekvienais metais ne nuo metų pradžios, bet nuo balandžio - gegužės mėn. pasirašo mokinių pavėžėjimo ir nuostolingų maršrutų kompensavimo sutartis¹⁹. Sutartyse dėl mokinių pavėžėjimo nenustatyti delspinigiai už pavėluotą atsiskaitymą su Bendrove. Nuostolingų maršrutų kompensavimo sutartyse nenustatyta vieno kilometro ridos savikaina, iki kurios nuostoliai kompensuojami, nenustatyti atsiskaitymo terminai ir delspinigiai už pavėluotą atsiskaitymą.
5. Bendrovės pajamos, gaunamos iš Savivaldybės, sudaro 43–54 proc. visų gaunamų Bendrovės pajamų, o dengiamos sąnaudos sudaro 60–62 proc. visų Bendrovė sąnaudų. Pajamų, gautų iš Savivaldybės analizė rodo, kad didžiausios Bendrovės gaunamos pajamos yra kompensacija už mokinių pavėžėjimą 77–85 proc. bei kompensacija už lengvatų suteikimą 11–19 proc., o pajamos iš užsakymų už sudaro tik 3–4 proc. visų pajamų, gaunamų iš Savivaldybė.
6. Kontrolės ir audito tarnyba atliko mokinių pavėžėjimo organizavimo ir apmokėjimo už paslaugą patikrinimą. Su patikrinimo rezultatais galima susipažinti Savivaldybės interneto puslapyje²⁰. Savivaldybės administracija, atsižvelgdama į patikrinimo akte išdėstytyus trūkumus dėl moksleivių pavėžėjimo organizavimo ir apmokėjimo už paslaugas, patvirtino naują Mokinių pavėžėjimo organizavimo ir kelionės išlaidų kompensavimo tvarkos aprašą²¹, kuris įsigaliojo nuo 2019-09-01.
7. Bendrovė Savivaldybei už mokinių pavėžėjimą 2016-2018 metais pateikė sąskaitų už 373,7 tūkst. Eur (5 pav.), už nuostolingus maršrutus – už 1.442,6 tūkst. Eur. (6 pav.). Kompenzacijos už moksleivių pavėžėjimą ir nuostolingus maršrutus kasmet auga.

¹⁴ LR Susisiekimo ministro 2006 m. vasario 14 d. įsakymo Nr. 3-62 patvirtintų Leidimų vežti keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklę 10 punktas.

¹⁵ LR Susisiekimo ministro 2010-07-20 įsakymo Nr. 3-457 „Dėl nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešujų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 3, 5 p.

¹⁶ LR Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 7 punktas

¹⁷ Mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo 5 str.

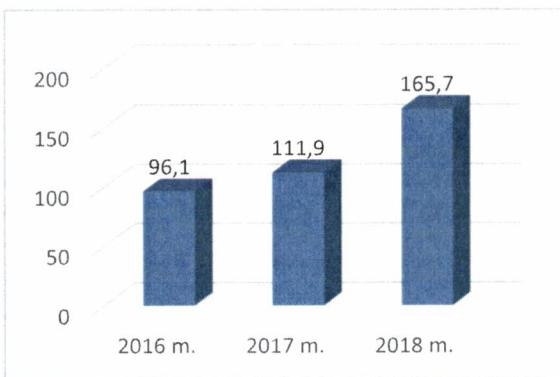
¹⁸ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2009-06-12 sprendimas Nr. T1-128 „Dėl uždarosios akcinės bendrovės „Pasvalio autobusų parkas“ keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais nuostolių kompensavimo“; Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2018-06-26 sprendimas Nr. T1-148 „Dėl visuomenei būtinų vietinio (priemiestinio) susisiekimo autobusų maršrutų sąrašo patvirtinimo ir nuostolių kompensavimo“.

¹⁹ Bendrojo ugdymo mokyklų mokinių, gyvenančių kaimo gyvenamose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus sutartis, 2016-04-05 ASR-114; 2017-04-26 Nr. AR-143; 2018-05-25 Nr. AR-332.

Visuomenės aptarnavimo (keleivių vežimo vietinio reguliaraus susisiekimo autobusų maršrutais) sutartis 2016-04-05 Nr. ASR-113; 2017-04-26 Nr. ASR-146; 2018-05-25 Nr. ASR-331;

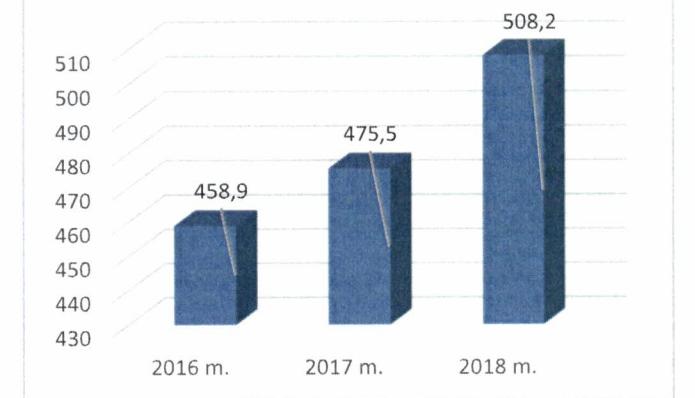
²⁰ <http://www.pasvalys.lt/data/public/uploads/2019/02/kpa-1.pdf>

²¹ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2019 m. rugpjūčio 21 d. sprendimas Nr. T1-160.

5 pav. Mokiniai pavėžėjimo kompensavimo sumos

Šaltinis. Kontrolės ir auditų tarnyba pagal Bendrovės apskaitos duomenis

6 pav. Kompensacijos už nuostolingus maršrutus

8. Savivaldybė delsia atsiskaityti su Bendrove už nuostolingus maršrutus ir moksleivių pavėžėjimą, kadangi sutartyse nenustatyti atsiskaitymo terminai, dėl to Bendrovė patiria apyvartinių lėšų trūkumą (1 lentelė). Duomenys apie skolas Bendrovei ir Savivaldybės atsiskaitymų trukmę dienomis pateikta 3 priede.

1 lentelė. Skolos Bendrovei metų pabaigai, tūkst. Eur

Metai	Skolos Bendrovei iš viso	Iš to skaičiaus, Savivaldybės skolos Bendrovei				Savivaldybės skolos dalis Bendrovei, proc.
		Mokiniai pavėžėjimas	Nuostolių kompensavimas	Kompensacija už lengvatas	Iš viso	
2016	144,3	0	140,5	0	140,5	97
2017	135,1	22,0	104,0	1,8	127,8	95
2018	220,9	102,5	112,2	1,7	216,4	98

Šaltinis. Bendrovės duomenys

9. Tik sutartys su Savivaldybe užtikrina Bendrovės veiklos stabilumą ir tėstinumą. Jei Bendrovė dalyvautų konkurse dėl keleivių vežimo vietinio susisiekimo maršrutais ir mokiniai pavėžėjimo ir jų nelaimėtų, kiltų rizika Bendrovės veiklos stabilumui ir tėstinumui.

1.2. Neoptimizuotas maršrutų tinklas kasmet didina Savivaldybės kompensacijas už nuostolingus maršrutus ir mokiniai pavėžėjimą

Nepatvirtinti kriterijai dėl maršrutų organizavimo tikslingo

10. Savivaldybės taryba nėra nustačiusi tvarkos ir kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų priimami sprendimai dėl visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tikslingo. Nenustatyti visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tikslingo kriterijai, neatnaujinamas vietinio reguliaraus susisiekimo maršrutų sąrašas, atsižvelgiant į surenkamas pajamas bei keleivių srautų intensyvumą, nepagrįstai didina finansinę naštą Savivaldybei.

Neanalizuojami keleivių srautai

11. Analizavome Bendrovės 2018 m. gegužės–gruodžio mėn. pateiktų Nuostolių kompensacijų apskaičiavimo pagal maršrutus suvestinių duomenis, tikslu išsiaiškinti maršrutuose surenkamas mažiausias pajamas ir pervežamų keleivių skaičių.
12. Atrinkome 6 maršrutus, kurie vykdomi mokiniai atostogų metu (2018 m. liepos-rugpjūčio mėn.), o surenkamos pajamos reiso metu neviršija 4 Eur ir analizavome kiekvienos dienos sutenkamas pajamas bei keleivių intensyvumą. Nustatėme kad 5 maršrutai (reisai) buvo vykdomi (atidaryti) tik mokiniai atostogų metu, tačiau surenkamos pajamos reise labai mažos (iki 4 Eur), pervežamų keleivių skaičius

maršrute nuo 18 iki 62 keleivių per mėnesį, vidutiniškai nuo 2 iki 7 keleivių reise. Maršrute Pasvalys-Pervalkai, kuris vykdomas visais metų mėnesiais, pajamos neviršija 3 Eur reise.

Pavyzdys. 2018 m. liepos – rugpjūčio mėn. maršrutai, kai reise nesurenkama pajamų ir nepervežamas nei vienas keleivis:

Liepos 5 d. - 60 B Pasvalys- Pumpénai, PR, A, K, 06:45 val.;

Liepos 3, 12 d, rugpjūčio 9, 16 d. – 71 Pasvalys-Krinčinas, PR, A,K, 07:20 val.;

Rugpjūčio 2 d. – 71 Pasvalys-Krinčinas, PR, A,K, 12:10 val.;

Liepos 11, 16, rugpjūčio 2 d. – 71 Pasvalys-Krinčinas, PR, A, T, K, 17:00 val..

2018 m. liepos – rugpjūčio mėn. maršrutai, kai reiso metu pervežama 1-2 keleiviai:

60 B Pasvalys- Pumpénai, PR, A, K, 06:45 val.	Liepos 2, 3 12, 17, 19, 24, 26 d. Rugpjūčio 13, 20, 27 d.	Surinkta nuo 0,39 iki 1,60 Eur Surinkta nuo 0,2 iki 2,02 Eur
71 Pasvalys-Krinčinas, PR, A,K, 07:20 val.	Liepos 2 d. Rugpjūčio 2, 6, 13, 27 d.	Surinkta 0,85 Eur Surinkta nuo 0,43 iki 1,71 Eur
71 Pasvalys-Krinčinas, PR, A,K, 12:10 val.	Liepos 3, 16, 19, 23, 31 d. Rugpjūčio 9, 13 d.	Surinkta nuo 0,43 iki 1,28 Eur Surinkta nuo 0,31 iki 1,03 Eur
71 Pasvalys-Krinčinas, PR, A, T, K, 17:00 val.	Liepos 3, 5, 9, 19, 25, 26, 30,31 d. Rugpjūčio 6, 7 ,8, 9 23, 28, 30 d.	Surinkta nuo 0,43 iki 1,28 Eur Surinkta nuo 0,17 iki 1,71 Eur
78 Pasvalys-Vaškai per Tetervinus, PR, A, K, 06:25 val.	Liepos 2, 10, 12 d. Rugpjūčio 7, 21 d.	Surinkta nuo 0,69 iki 1,11 Eur Surinkta nuo 1,28 iki 1,91 Eur
90 Pasvalys-Pervalkai, T, 7:50 val.	Liepos 18 d. Rugpjūčio 8 d.	Surinkta 0,35 Eur Surinkta 0,45 Eur

13. Bendrovė, teikdama Savivaldybės tarybai tvirtinti visuomenei būtinų maršrutų sąrašą ir reisų skaičių per savaitę, neanalizavo keleivių srautų intensyvumo, susidarančių nuostolių maršrutuose, todėl Savivaldybės tarybai buvo pateikiti tvirtinti ir tie maršrutai, kurie mokinių atostogų metu surenka mažai pajamų, neįvertino didelės finansinės naštos, tenkančios Savivaldybei kompensuojant nuostolingus maršrutus.

Savivaldybės kompensacijos už nuostolingus maršrutus Bendrovei prilygsta šalies didžiųjų savivaldybių kompensacijoms

14. Atlikus kitų rajonų savivaldybių autobusų parkų nuostolių už visuomenei būtinų maršrutų vykdymą analizę, nustatyta, kad Pasvalio rajono savivaldybė už nuostolingus maršrutus sumoka panašiai kaip šalies didžiųjų rajonų savivaldybės, turinčios 33–47 tūkst. gyventojų (4 priedas). Tai rodo, kad Savivaldybės maršrutų tinklas neracionaliai išplėstas, neoptimalus, todėl susidarę nuostoliai už visuomenei būtinų maršrutų vykdymą yra ženkliai didesni už panašų gyventojų skaičių turinčių rajonų savivaldybių dengiamų nuostolių kompensavimo sumas, o artimesni didesni gyventojų skaičių turinčių rajonų nuostolių kompensavimo sumoms (2 lentelė).

2 lentelė. Skiriamų kompensacijų už nuostolingus maršrutus palyginamas su kitomis savivaldybėmis

Rodikliai/Metai	Pasvalys	Savivaldybės mažesnės gyv. sk. nei Pasvalio rajono savivaldybė	Savivaldybės gyv. sk. panašios į Pasvalio rajono savivaldybę	Savivaldybės didesnės gyv. sk. nei Pasvalio rajono savivaldybė	
Gyv. sk. tūkst.	24	nuo 17,1 iki 19,6	nuo 23,1 iki 29,5	nuo 32,5	iki 46,6
Plotas	1289	nuo 1080 iki 1367	nuo 1188 iki 1806	nuo 989	iki 1677
		nuo iki	nuo iki	nuo	iki
2018	508,2	66,5 209,4	58,1 345,8	484,4	400,0
2017	475,5	30,5 200,5	62,3 278,6	474,1	415,5
2016	458,9	10 172,3	49,8 248,7	453,8	378,9

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal interneite paskelbtus duomenis.

1.3. Veiklos efektyvumo ir stabilumo įvertinti negalėjome dėl nepatikimų finansinių duomenų

Nenustatyta sąnaudų paskirstymo tvarka, neteisingai apskaičiuojami nuostoliai už priemiesčio maršrutus

15. Vežėjo per mėnesį patirtų nuostolių kompensaciją, susijusią su viešujų paslaugų sutartimi, dydžiai apskaičiuojami vadovaujantis Susisiekimo ministro įsakymu. Įsakyme nustatyta, kad 1 km ridos savikaina nustatoma pagal vežėjo įmonės buhalterinės apskaitos duomenis, sudarytus pagal įmonės patvirtintą apskaitos politiką, bet ne didesnė nei ta, kuri buvo nustatyta viešujų paslaugų teikimo sutartyje. Nekompensuojami vežėjų patirti nuostoliai dėl kitokią paslaugų teikimo ar kitokios veiklos vykdymo, o vežėjų išlaidos dėl paslaugų teikimo turi būti apskaitomos atskirai²².
16. Bendrovė laikotarpiu 2016 m.–2018 m. balandžio mén. teikė ataskaitas ne pagal Susisiekimo ministro įsakymu patvirtintas formas, Savivaldybės administracijai nuostolių kompensavimui nebuvu teikiamos sąskaitos- faktūros. Bendrovei laikotarpiu 2016 m. – 2018 m. birželio mén. kompensiota ir už maršrutus, kurie nepatvirtinti Savivaldybės tarybos sprendimais.

Pavyzdys apie Bendrovės 2016 m.-2018 m. balandžio mén. pateiktus nuostolingų maršrutų apskaičiavimus

Bendrovė 2016 m. – 2018 m. balandžio mén. teikė Priemiestinių maršrutų pajamų ir išlaidų suvestinę, kurioje nurodomas maršruto Nr. ir išvykimo laikas, gautos pajamos iš keleivių (detalizuojant pagal pilną bilieto kainą ir lengvatinius bilietus 50 ir 80 proc.), gautos pajamos už moksleivių pavėžėjimą, viso pajamų, viso išlaidų bei išvedamas nuostolis, be to, nurodoma nuostolių suma, kuri tenka nulinei ridai. Savivaldybės administracijai buvo pateikiamas raštas (Bendrovės raštas su logotipu), kuriame nurodoma per ataskaitinį laikotarpį susidariusi nuostolių suma, iškaitant nulinę ridą, kurią prašoma kompensiuti.

17. Bendrovėje nėra patvirtintos sąnaudų, tenkančių priemiesčio, tarpmiesčio ir užsakomiesiems maršrutams paskirstymo tvarkos, sąnaudos dėl maršrutuose (priemiesčio, tarpmiesčio ir užsakomiesiems) patirtų išlaidų neapskaitomas atskirai. Viešujų paslaugų teikimo sutartyse nėra patvirtintos 1 km ridos savikainos, kurią viršijus nuostoliai nekompensuojami. Bendrovei 2016-2018 m. kompensioti visi nuostoliai, kai savikaina sudarė nuo 0,91 iki 2,13 Eur už 1 km ridos.
18. Bendrovė, teikdama nuostolių apskaičiavimo ataskaitas Savivaldybės administracijai, nurodo visas sąnaudas, t. y. ne tik tiesiogiai susijusias su vykdoma keleivių vežimo paslauga, bet ir visas papildomas sąnaudas t.y. kitos netipinės veiklos sąnaudas (pvz. siuntų paslaugų sąnaudas, patalpų nuomininkų komunalinių paslaugų išlaidas, jvažiavimų į kitų rajonų autobusų stotis sąnaudas), todėl nuostolių kompensavimo sumos apskaičiuotos neteisingai.
Auditu metu Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtinta savikainos skaičiavimo ir sąnaudų paskirstymo tvarka²³.

Finansinių ataskaitų duomenys nėra pagrasti turto ir įsipareigojimų inventorizacijos duomenimis

19. Įstaigos finansinės ataskaitos turi būti sudaromos remiantis apskaitos duomenimis. Apskaitos duomenys pagrindžiami turto ir įsipareigojimų inventorizavimo duomenimis²⁴. Vyriausybės patvirtintos

²² LR Susisiekimo ministro 2010-07-20 įsakymo Nr. 3-457 „Dėl nuostolių, patirtų vykdant keleivinio kelių transporto viešujų paslaugų įsipareigojimus, kompensacijos apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 5, 14 p.

²³ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2019-09-02 įsakymas Nr. DĮ-64;

²⁴ LR Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo Nr. IX-575 (su vėlesniais pakeitimais) 8 ir 9 str.

Inventorizacijos taisyklės²⁵ reglamentuoja ribotas civilinės atsakomybės juridinių asmenų inventorizaciją.

20. Bendrovėje 2018 m. turto ir įsipareigojimų inventorizacija atlikta nesivadovaujant Inventorizacijos taisyklėmis – inventorizuotas ne visas turtas ir įsipareigojimai (7 p.)

Neinventorizuota turto už 12,8 tūkst. Eur ir įsipareigojimai už 83,1 tūkst. Eur:

- neinventorizuotas trumpalaikis turtas – Didžiosios knygos sąskaitose 2024 Būsimųjų laikotarpių sąnaudos, 243341 Avansinis NT mokesčis, 2632 Iš anksto sumokėtas pelno mokesčis, 2710 Sąskaita banke;
- neinventorizuoti įsipareigojimai – buhalterinėje apskaitoje atspindėti balansinėse Didžiosios knygos sąskaitose: 4461 Mokėtinis darbo užmokesčis; 4462 Mokėtinis GPM; 4463 Mokėtinis VSD]; 4466 Atostoginių kaupiniai.

21. Bendrovėje 2018 m. inventorizacija atlikta pažeidžiant Inventorizacijos taisykles:

- Bendrovės direktoriaus įsakyme²⁶ dėl inventorizacijos nenurodyta visa būtina informacija (13.2, 13,4 p.);
- atsakingi asmenys (inventorizacijos komisijoje asmenys, pas kuriuos buvo atliekama kuro bakuose esančio kuro inventorizacija) paskirti inventorizacijos komisijos nariais (15.3. p.)
- įsakyme nenurodyta atlkti pagal panaudos, patikėjimo sutartis turimo turto inventorizaciją, bet ji atlikta.
- kreditoriniai, debitoriniai įsisikolinimai ne visais atvejais suderinti. Valstybinei mokesčių inspekcijai prie LR FM, Valstybinei socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos mokėtinos sumos ne tik nederintos, tačiau neatlikta inventorizacija (46-49 p.)
- kai kuriuose inventorizacijos aprašuose nenurodyti atsakingi asmenys (18.8 p.).
- inventorizacijos aprašuose nėra visų privalomų darbuotojų parašų (51, 58 p.);
- bakuose esančio kuro inventorizacija atlikta formaliai: sudaryti du inventorizacijos aprašai, kurių duomenys neatitinka tarpusavyje kuro kiekiais 62,3 ltr; inventorizacijos apraše nurodomas kiekis kuro bake pagal buhalterius duomenis ir faktiškai rastas sutampa, nors tokie kiekiai (437, 685 litrai) negali tilpti kuro bakuose; nenurodytas faktiškai rastas kuro kiekis bake ir buhalterinis kiekis, neišvestas trūkumas. 2018-11-16 Nr. 1 sprendime dėl inventorizacijos rezultatų patvirtinta, kad inventorizacijos metu trūkumo – pertekliaus nerasta, nuvertėjusio turto nėra, nuvertėjusių atsargų nėra.
- pastatų ir statinių inventorizacija Bendrovėje buvo atliekama formaliai – nuo 2007 iki 2018 m. komisija, atlikdama metines inventorizacijas, nenustatė neapskaityto nekilnojamomo turto, kuris buvo gautas pagal 2007 m. mainų sutartį.

22. Nustatyti turto inventorizacijos įforminimo pažeidimai, rasta buhalterinėje apskaitoje neapskaityto gauto pagal mainų sutartį nekilnojamomo turto ir rastas buhalterinėje apskaitoje apskaitytas nekilnojamasis turtas, kuris pagal mainų sutartį turėjo būti nuraštas iš apskaitos.

23. Dėl netinkamai atliktos debitorinių ar kreditorinių įsipareigojimų inventorizacijos gali būti neapskaitytu kreditinių skolų, todėl gali būti neteisingai prognozuojami pinigų srautai; apskaitos duomenų nepagrindus inventorizavimo duomenimis, nėra užtikrintas finansinių ataskaitų duomenų teisingumas.

Patvirtintas sąskaitų planas ir apskaitos politika neatitinka Bendrovės poreikių

²⁵ LRV 1999-06-03 nutarimas Nr. 719 (su vėlesniais pakeitimais).

²⁶ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2018-10-22 įsakymas Nr. DĮ-58 „Dėl metinės inventorizacijos“.

24. Uždarosios akcinės bendrovės buhalterinės apskaitos tvarkymą ir finansinių ataskaitų sudarymą reglamentuoja įstatymai²⁷ bei verslo apskaitos standartai. Vadovas turi pasitvirtinti apskaitos politiką²⁸ ir savo poreikiams pritaikytą saskaitų planą, atsižvelgdamas į:
- patvirtintą pavyzdinį saskaitų planą²⁹;
  - konkrečias sąlygas, veiklos pobūdį ir vadovaudamasis verslo apskaitos standartais, reglamentuojančiais apskaitą ir finansinę atskaitomybę.
25. Bendrovėje nėra užtikrinamas apskaitos tvarkymas vadovaujantis teisės aktais:
- 2012 metais patvirtintas Bendrovės saskaitų planas³⁰ neatnaujintas pasikeitus teisės aktams, nepritaikytas Bendrovės poreikiams;
  - 2005 metais patvirtinta apskaitos politika³¹ pasenusi ir neatnaujinta pasikeitus teisės aktams;
  - kai kurie atsakingi darbuotojai nurodyti Apskaitos dokumentų ir apskaitos registrų saugojimo tvarkoje iki finansinės atskaitomybės patvirtinimo, Asmenų, turinčių teisę surašyti ir pasirašyti apskaitos dokumentus sąraše Bendrovėje nedirba virš 10 metų arba dirba kitose pareigose, arba tokios pareigybės panaikintos;
  - Bendrovėje naudojami apskaitos registrai neatitinka direktoriaus įsakymu patvirtintų apskaitos registrų.

Ne visos ūkinės operacijos ir ūkiniai įvykiai apskaitomi teisės aktų nustatyta tvarka

26. Analizuodami Bendrovės įsipareigojimus, pinigų srautus, sąnaudas nustatėme, kad Bendrovės buhalterinė apskaita tvarkoma pažeidžiant buhalterinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas:
- buhalterinėje apskaitoje fiksuojamos ūkinės operacijos, susijusios su kurą naudojančiu priemonių panaudojimu, kuro natūralių netekčių nurašymu nepagrūstos ar pagrūstos netinkamais dokumentais;
  - buhalterinėje apskaitoje registrojama sumažinta įsigytu turto savikaina, nes neįtrauktos remontui sunaudotos medžiagos iki turto eksploatavimo pradžios;
  - turto įvedimo į eksploataciją data sutampa su įsigijimo saskaitos faktūros data, todėl nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti ankščiau nei turtas faktiškai pradedamas naudoti;
  - nesivadovaujant teisės aktais³² nustatytos ilgalaikio turto grupės ir jų nusidėvėjimo normatyvai, todėl negalėjome vertini ilgalaikio turto priskyrimo nustatytomis turto grupėmis, jo nusidėvėjimo skaičiavimo teisingumo;
  - nustatėme, kad Bendrovės apskaitoje vis dar apskaitytas 2007 metais turėjęs būti nurašytas nekilnojamasis turtas –sandėlis, o neapskaitytu mainais gauti 3 pastatai.
  - nustatėme nurašomo ilgalaikio turto įforminimo neatitikimą.
27. Atsižvelgiant į tai, kad Bendrovės apskaitos duomenys yra nepatikimi – finansinių ataskaitų duomenys iškraipyti, finansinių santykinių rodiklių reikšmės, skaičiuojamos veiklos efektyvumui ir stabilumui vertinti iš finansinėse ataskaitose pateiktų duomenų – apyvartinio kapitalo, turto, įsipareigojimų, pardavimų pajamų, pelno, nėra korektiškos ir negali būti naudojamos išvadoms apie Bendrovės veiklos efektyvumą ir stabilumą formuoti.

²⁷ LR Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo Nr. IX-575 (su vėlesniais pakeitimais); LR Buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (su vėlesniais pakeitimais).

²⁸ Apskaitos politika – tai apskaitos principai, apskaitos metodai ir taisyklės, skirti ūkio subjekto apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms sudaryti.

²⁹ Auditu ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2015 m. balandžio 13 d. įsakymas Nr. VAS-15 „Dėl pavyzdinio saskaitų plano patvirtinimo“ (galioja nuo 2016-01-01);

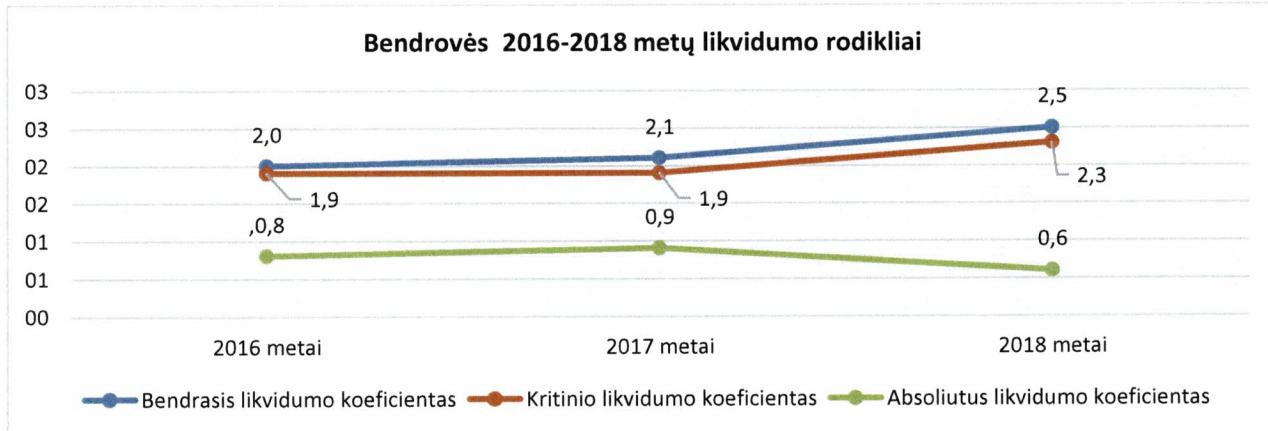
³⁰ Patvirtintas 2012-01-02 UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus parašu ir anspaudu.

³¹ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2005-05-24 įsakymas Nr. 36

³² LR Pelno mokesčio įstatymo 2001-12-20 Nr. IX-675, (su vėlesniais pakeitimais), 18 str. 2 d.

1.4. Bendrovė moki, bet apyvartinio kapitalo valdymo efektyvumas žemas

28. Kiekvienai įmonei svarbiausia yra sugebėti įvykdyti savo įsipareigojimus. Bendrovė ilgalaikių įsipareigojimų neturi, remiantis moksliniais šaltiniais³³ buvo analizuojami likvidumo rodikliai³⁴. Bendrovės 2016-2018 metų likvidumo rodiklių dinamika pateikta 7 pav.

7 pav. Bendrovės likvidumo rodiklių dinamika 2016-2018 metais.
Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės audituotų finansinių ataskaitų duomenis

Bendrojo likvidumo aukštesnė nei 2 reikšmė gali rodyti neefektyviai naudojamas atsargas bei neefektyviai valdomą kitą trumpalaikį turą ir įsipareigojimus. Vertinant gautą rodiklį tiesiogiai – jis rodo sugebėjimą greitai (skubiai) realizuojamu trumpalaikiu turu padengti trumpalaikius įsipareigojimus, nes trumpalaikis turtas 1,9–2,3 karto viršija trumpalaikius įsipareigojimus Tačiau įvertinus tai, kad pirkėjų įsiskolinimas laikomas likvidžiu, o jis likvidaus trumpalaikio turto struktūroje sudaro 2016 m. – 84 proc., 2017 m. – 51,2 proc., 2018 m. – 73,4 proc. Šis rodiklis gali būti iškreiptas, dėl to, kad kai kurios pirkėjų skolos gali būti nelikvidžios. Absoliutaus likvidumo rodiklis (2016 m. – 0,8, 2017 m. – 0,9, 2018 m. – 0,6) parodo Bendrovės konservatyvų pinigų valdymą ir galėjimą piniginėmis lėšomis padengti didžiąją dalį trumpalaikių įsipareigojimų.

29. Atlikę pinigų likučių banko sąskaitoje ir kasoje bei mokėtinų sumų tiekėjams analizę nustatėme, kad Bendrovės vadovybė, turėdama pinigų, delsė atsiskaityti su tiekėjais (žr. 5 priedą).

Pavyzdys, kai Bendrovės finansinės galimybės leido atsiskaityti su tiekėjais:

2016 m. gruodžio mén. (skola tiekėjams – 58,9 tūkst. Eur, pinigų likutis – 102,5 tūkst. Eur),
2017 m. spalio-gruodžio mén. (skolos tiekėjams: 33,0; 49,9; 59,0 tūkst. Eur, pinigų likučiai – atitinkamai 78,4; 127,1; 131,9 tūkst. Eur),

³³ V. Aleknavičienė, 2009, Įmonės finansų valdymas. VšĮ Spalvų kraitė; L. Juozaitienė, 2008, Įmonės finansai: analizė ir valdymas, Šiaulių universiteto leidykla; Dr. A. Laurinavičius. Prieiga per internetą www.laurinavicius.net./uploads/userfiles.

³⁴ Bendrasis (einamojo) likvidumo koeficientas (rodiklis) rodo kiek trumpalaikio turto tenka 1-nam trumpalaikių įsipareigojimų eurui, įvertina įmonės sugebėjimą savo trumpalaikiu turu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Kartu jis parodo ir įmonės gebėjimą rasti teisingą ir saugų santykį tarp trumpalaikių skolų ir trumpalaikių įsipareigojimų, padeda prognozuoti įmonės mokumo būklę artimiausiui metu. Rodiklis labai geras > 2,0; geras > 1,5; vidutinis > 1,2; blogas < 1,2 ir labai blogas < 1,0.

Kritinio likvidumo (skubaus padengimo) rodiklis rodo sugebėjimą greitai (skubiai) realizuojamu trumpalaikiu turu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Šis rodiklis yra griežtesnis įmonės likvidumo lygio įvertinimas, nes apskaičiuojant šį rodiklį daroma prielaida, kad atsargos néra likvidžios. Tuo tarpu pirkėjų įsiskolinimas laikomas likvidžiu. Jeigu likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus ir kitas per vienerius metus mokėtinės sumas, laikoma, kad tokia įmonė yra saugi ir neturėtų susidurti su trumpalaikio likvidumo problemomis.

Absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis – konservatyviausias iš likvidumo rodiklių, nes jį apskaičiuojant daroma prielaida, kad pirkėjų įsiskolinimas ir kitos per vienerius metus gautinos sumos irgi gali būti nelikvidžios. Taigi absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis parodo, kokią dalį trumpalaikių įsipareigojimų įmonė gali skubiai padengti kritiniu atveju, pasinaudodama faktiškai turima pinigų suma. Jis neturėtų būti mažesnis kaip 0,2. Kuo konservatyvesnė įmonės pinigų valdymo politika, tuo didesnis laikomų pinigų likutis, tuo šis rodiklis aukštesnis. Aukšta rodiklio reikšmė gali rodyti silpną įmonės finansų ir pinigų srautų valdymą, - tai rodo neefektyvų piniginių lėšų panaudojimą

2018 m. sausio-gegužės mėn. (skolos tiekėjams atitinkamai 54,7; 59,8; 49,6; 47,4; 57,2 tūkst. Eur; pinigų likučiai – 126,8; 118,7; 112,9; 107,9; 102,7 tūkst. Eur).

Kitais mėnesiais Bendrovė turėjo galimybę skolas tiekėjams sumažinti nuo 22 iki 88 proc., išskyrus keturis 2018 m. mėnesius.

30. Įmonės turto panaudojimo efektyvumą atspindi apyvartumo rodikliai, kurie parodo laikotarpį, per kurį įmonė savo resursus paverčia pinigais ar tiksliau – pinigų srautu.

Ilgalaikio turto apyvartumo nevertinome, nes Bendrovės turtas yra senas, jo bendras nusidėvėjimas sudaro daugiau kaip 70 proc., nusidėvėję 50 proc. autobusų, beveik 90 proc. balansinės ilgalaikio turto vertės sudaro pastatai ir statiniai.

Vertinome Bendrovės apyvartinio kapitalo rodiklius³⁵. Bendrovės didesnis už 2,0 apyvartinio kapitalo apyvartumo rodiklis 2016–2018 metais rodo, jog finansiniai ištekliai nėra naudojami efektyviai, lėšos nėra tinkamai paskirstomos (žr. 3 lentelę).

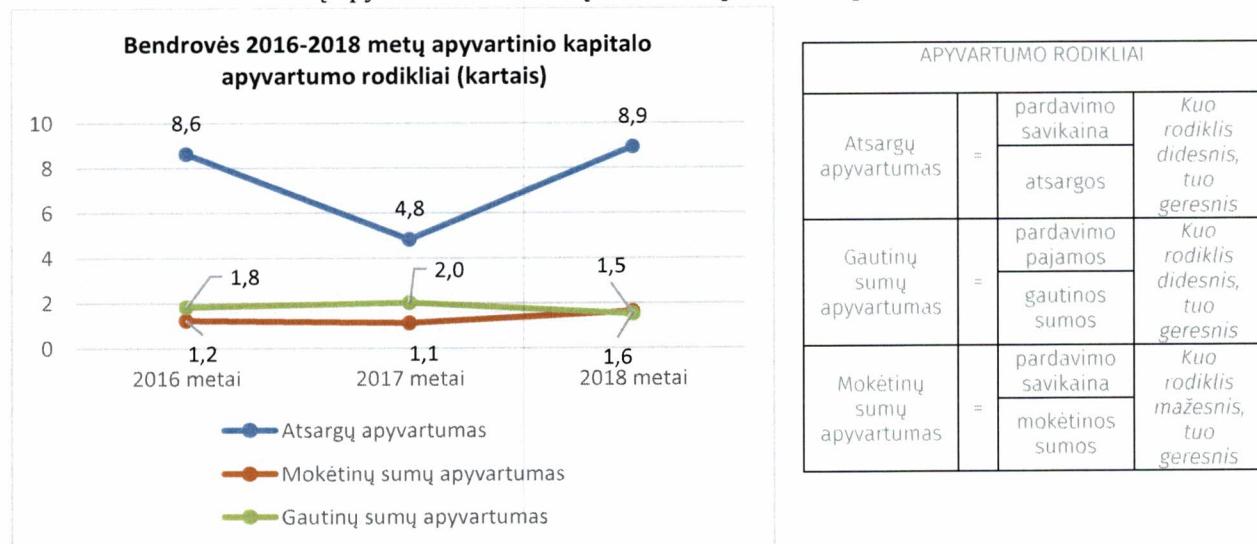
3 lentelė. Bendrovės apyvartinio kapitalo rodikliai 2016–2018 m., tūkst. Eur

Eil. Nr.	Rodiklis	2016 m.	2017 m.	2018 m.
1.	TRUMPALAIKIS TURTAS	268,5	302,6	324,6
1.1.	atsargos	17,9	32,1	22,8
1.2.	per vienerius metus gautinos sumos	148,1	138,6	221,4
1.3.	pinigai ir pinigų ekvivalentai	102,5	131,9	80,4
2.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS	130,2	140,9	130,1
3.	APYVARTINIS KAPITALAS	138,3	161,7	193,5
4.	APYVARTINIO KAPITALO APYVARTUMO RODIKLIS (kartais)	2,1	2,1	2,5

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės audituotų finansinių ataskaitų duomenis

31. Apyvartinio kapitalo atskirų sudedamujų dalių – atsargų, gautinų sumų ir mokėtinų sumų apyvartumo rodikliai parodo pinigų ciklą, t. y. atsargų apyvartų skaičių per metus; gautinų sumų apyvartumas parodo kiek kartų "apsiverčia" pirkėjų skola lyginant su pardavimais per metus; mokėtinų sumų apyvartumas parodo kiek kartų "apsiverčia" skola tiekėjams lyginant su išsigijimais per metus.

Bendrovės 2016–2018 metų apyvartumo rodiklių dinamika pateikta 8 pav.

8 pav. Bendrovės apyvartumo rodiklių dinamika 2016-2018 metais.

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės audituotų finansinių ataskaitų duomenis

³⁵ Apyvartinis kapitalas apskaičiuojamas pagal formulę: trumpalaikis turtas minus trumpalaikiai išpareigojimai. Gauta teigiamoji suma rodo, jog įmonė yra pajėgi apmokėti visas trumpalaikes skolas. Neigiamas rodiklis rodo, kad išpareigojimai yra didesni už turimą trumpalaikį turtą. Apyvartumo rodiklis apskaičiuojamas trumpalaikį turtą dalinant iš trumpalaikių išpareigojimų. Priklausomai nuo ūkio šakos, šis rodiklis turėtų svyruoti nuo 1,2 iki 2,0³⁵.

32. Atsargų apyvartumo rodiklis rodo, kad Bendrovėje atsargos audituojamu laikotarpiu atsinaujino sparčiai – apie 8 kartus per metus, nors 2017 metais atsargų apyvarta buvo sulėtėjusi. Įvertinant Bendrovės veiklos specifiką – Bendrovė yra viešojo transporto paslaugų teikėja, ji turi užtikrinti sklandų paslaugų teikimą, todėl natūrali didelė eksplatacinių atsargų išvairovė bei nuolatinis atsarginių detalių užtikrinimas yra būtinas, laikytina, kad atsargų apyvartumas yra geras.

Labai žemas gautinų sumų apyvartumas rodo, kad Bendrovė pernelyg priklauso nuo pavėluotai atskaitančių pirkėjų ir kitų skolininkų t. y. atsiranda pavojas kaupti įsiskolinimus, o kartu ir patirti nuostolių.

Labai žemi Bendrovės mokėtinų sumų apyvartumo rodikliai vienareikšmiškai rodo papildomo apyvartinio finansinio kapitalo poreikį. Savivaldybės skolos Bendrovei sudaro 95-98 proc. visų gautinų sumų, o atsiskaitymai su Bendrove už nuostolingus maršrutus kartais užtrunka iki 6 mėn. (žr. 1.1. poskyri, 1 lentelė, 3 priedą). Įsiskolinimų tiekėjams valdymas yra tiesiogiai susijęs su pirkėjų įsiskolinimų ir pinigų valdymu, norint gerinti skolų tiekėjams apyvartumą, reiktų kiek galima greičiau atgauti pirkėjų ir kitas skolas.

33. Apyvartinio kapitalo valdymo efektyvumas Bendrovėje žemas, išskyrus atsargų apyvartumą. Su Bendrove delsia atsiskaityti skolininkai, o Bendrovė laiku neatsiskaito su tiekėjais nors kartais finansinės galimybės tai leidžia. Bendrovės likvidumo rodikliai rodo, kad Bendrovė yra moki, savo trumpalaikiui turtu gali padengti trumpalaikius įsipareigojimus ir vykdo konservatyvią pinigų valdymo politiką. Siekiant gerinti apyvartinio kapitalo valdymo rodiklius, reikia valdyti visas tris sudedamąsias dalis – atsargas, gautinas ir mokėtinės sumas. Ne mažiau svarbu užtikrinti tinkamą turimų pinigų valdymą.

2. BENDROVĖ NERACIONALIAI NAUDOJA IR VALDO TURIMUS IŠTEKLIUS

2.1. Darbo organizavimas ir personalo valdymas turi trūkumų

34. Audito metu laikėmės nuostatos, kad darbo organizavimo sistema efektyvi, jeigu:
- darbo organizavimo ir apmokėjimo procesai tinkamai reglamentuoti Bendrovės vidaus teisės aktais ir priimami savalaikiai sprendimai dėl darbo organizavimo pokyčių;
  - patvirtinta Bendrovės valdymo struktūra ir pareigybės³⁶;
  - pareigybės atitinka Bendrovės veiklos pobūdį, pareiginiai nuostatai parengti pagal teisės aktų reikalavimus, su jais pasirašytinai supažindinti darbuotojai;
  - darbo užmokestis, priedai, priemokos apskaičiuojami ir mokami vadovaujantis teisės aktų ir Bendrovės vidaus dokumentų reikalavimais³⁷;
  - darbuotojai aprūpinti pažangiomis priemonėmis, darbe taikomos šiuolaikinės technologijos.

Vidaus tvarką ir darbo apmokėjimą reglamentuojantys dokumentai tobulintini

35. Išanalizavę Bendrovės Darbo tvarkos taisykles³⁸ nustatėme, kad jose neaptarta: vairuotojų pasiruošimo darbui ir transporto priemonės sutvarkymo trukmė; paros laikas, kuris Bendrovėje laikomas naktiniu darbu ir kt.. Pagal Darbo tvarkos taisykles už nekvalifikuotus darbus mokama MMA, bet direktoriaus įsakymais nustatyta ir mokama didesnė negu MMA. Darbo tvarkos taisyklių 23 p. nustatyta, kad darbuotojų darbo laiko apskaita tvarkoma Vyriausybės patvirtintos formos darbo laiko apskaitos

³⁶ LR Akcinių bendrovų įstatymo 34 str. 1 d. 4 p.

³⁷ LR Darbo kodekso XII-2603, 26, 27, 33, 34, 120, 140, 206 str.; LR Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo IX-1672, 33 str. 2 d.; UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2018-03-07 įsakymas Nr. DĮ-9.

³⁸ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2018-03-07 įsakymas Nr.DĮ-10

- žiniaraštyje, neatitinka DK 120 str. 3 d. nuostatos, kuri įpareigoja darbdavį patvirtinti darbo laiko apskaitos tvarką. Bendrovėje darbo laiko apskaitos žiniaraščio forma ir jos pildymo tvarka patvirtinta.
36. Bendrovės direktoriaus patvirtintoje³⁹ Darbo apmokėjimo sistemoje nenurodytos darbuotojų kategorijos pagal pareigybės ir kvalifikaciją bei kiekvienos jų apmokėjimo formos ir darbo užmokesčio dydžiai (minimalus ir maksimalus), papildomo apmokėjimo (priedų ir priemokų) skyrimo pagrindai ir tvarka, darbo užmokesčio indeksavimo tvarka; neaptartos premijavimo sąlygos; neaptartos Bendrovėje taikomos finansinės drausminimo priemonės darbuotojams, padariusiems tam tikrus nusižengimus.

Nepatvirtinta Bendrovės valdymo struktūra ir pareigybės, abejotinas kai kurių pareigybų reikalgingumas

37. Aiški valdymo organizacinė struktūra, racionalus darbo funkcijų paskirstymas ir pokyčių šioje srityje analizė yra svarbūs elementai, turintys tiesioginės įtakos efektyviam veiklos procesų valdymui, nuolatinių įmonės valdymo tikslų įgyvendinimui ir įmonės veiklos rezultatams.
38. Bendrovės valdyba nepatvirtino Bendrovės valdymo struktūros ir pareigybų, todėl audituojamu laikotarpiu Bendrovėje nebuvo sukurta aiški darbo organizavimo ir funkcijų paskirstymo sistema.
39. Kadangi Bendrovėje nepatvirtintas pareigybų sąrašas, kai kurių pareigybų buvimas ir jų reikalgingumas kelia pagrįstų abejonių.

Audituojamu laikotarpiu su vieno - trijų mėnesių pertraukomis dirbo du statybininkai. Plataus profilio statybininko pareiginiuose nuostatuose⁴⁰, funkcijos nenustatytos, nurodyti tik būtini šioms pareigoms eiti darbuotojo gebėjimai. Pareiginių nuostatų pavadinimas neatitinka darbuotojų darbo sutartyse nurodytų pareigų pavadinimo.

Plataus profilio statybininko pareiginiuose nuostatuose nustatyta:

- 1) statybininkas turi žinoti tinkavimo darbų technologiją, tam skirtų medžiagų kokybės reikalavimus, skiedinių pagaminimo būdus, jų savybes, naudojimo sritis, paviršių paruošimo būdus, dažų ir klijų paruošimo technologijas, mūrijimo darbus, pastolių ir klojimo įrengimą,
- 2) turi mokėti pasigaminti skiedinio, pastatyti pastolius, paruošti paviršių tinkuoti, tinkuoti, padengti išorės pastatų sienas apsaugine ir dekoratyvine danga iš cemento, gipso ir panašių medžiagų, klijuoti paviršius plytelėmis, suprasti eskizus ir statybinius brėžinius, klijuoti sienų apmušalus, daryti paviršių aliejiniais ir emaliniais dažais ir t. t.

Bendrovės direktoriaus pavaduotojas, laikinai einantis direktoriaus pareigas, paaiškino, kad statybininkai dirbo ne tik statybos ir remonto, bet ir kitus atsitiktinius darbus:

Savivaldybės priskirtos parko teritorijos valymas; pirktos medienos piovimas, skaldymas remonto dirbtuviu ū šildymui, jos krovimas į pastogę; šiluminio mazgo įrengimas remonto dirbtuvėse; pagalbinių patalpų dažymas remonto dirbtuvėse; betonavimo darbai remonto dirbtuvėse, įvažiavimo durų ir langų aptinkavimas remonto dirbtuvėse, langų valymas autobusų stotyje ir remonto dirbtuvėse, dalinis stogo dangos prilydimas remonto dirbtuvėse ir pan.

Statybininko pareigybė nėra būdinga transporto paslaugas teikiančiai Bendrovei, pareigybų sąrašas nepatvirtintas, todėl neaišku, ar tokia pareigybė gali būti Bendrovėje ir ar ji reikalinga.

40. Bendrovėje dirba du keleivinio transporto kontroleriai nepilną darbo dieną (iš viso 0,85 etato).

Keleivinio transporto kontroleriaus pareiginiuose nuostatuose⁴¹ nustatytois pareigos:

kontroliuoti autobusų vairuotojų darbą, tirti keleivių srautą; kontroliuoti, ar autobuse važiuojantys keleiviai turi bilietus, ar jie teisingai išduoti; kontroliuoti, ar vežamas bagažas atitinka reikalavimus; kontroliuoti, ar moksleiviai turi pažymėjimus; kontroliuoti ar vairuotojas turi bilietų kelionės lapą, vairuotojo pažymėjimą, maršruto tvarkaraštį, bilietų kainoraštį, atsarginius bilietus ir kt.; stebėti, ar maršrute dirbanties vairuotojas yra blaivus; stebėti, ar autobuse laikomasi tvarkos; paaiškėjus pažeidimams atitinkamus įrašus daryti bilietų kontrolės lape bei surašyti nustatytois formos aktą, sudaryti dienos ataskaitas ir kartu su nustatytois pažeidimų aktais pateikti vyr. autobusų dispečerei ir kt.

³⁹ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2018-03-07 įsakymas Nr. DĮ-9.

⁴⁰ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2005-10-24 įsakymas Nr. 89.

⁴¹ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2012-01-16 įsakymas Nr. DĮ-6

Bendrovės vadovybė paaškino, kad darbuotojai atlieka tik dalį keleivinio transporto kontrolieriaus pareiginiuose nuostatuose nustatytų funkcijų:

keleivinio transporto kontrolierius patikrinimus atrankos būdu atlieka tik autobusui išvykstant iš autobusų stoties ir /ar jam sugrįžus į autobusų stotį. Netikėtų patikrinimų kelyje keleivinio transporto kontrolieriai neatlieka.

Keleivinio transporto kontrolieriai keleivių srautų reisuose netyrė, nes audito metu Bendrovė negalėjo pateikti apibendrintos informacijos apie keleivių skaičių reisuose.

Peržiūréjus visus 2016-2018 metų bilietai kontrolės lapus, dienos ataskaitas ir direktoriaus įsakymus neradome informacijos, kad per trejus metus keleivinio transporto kontrolieriai būtų nustatę pažeidimų.

41. Dviem Bendrovės autobuso vairuotojams audituojamu laikotarpiu buvo suteikiamas ilgalaikės nemokamos atostogos. Vienas vairuotojas nemokamai atostogavo daugiau kaip 2,5 mén. – 2016 m., beveik 6 mén. – 2017 m., daugiau kaip 4 mén. – 2018 m.; kitas vairuotojas 2017 m. atostogavo 2 mén., 2018 m. – 4 mén. Tai rodo nepakankamai racionaliai panaudojamus žmogiškuosius ištaklius.

Ne visi darbuotojai žinojo savo funkcijas

42. Bendrovės direktoriaus pavaduotojo, dirbančio šiose pareigose nuo 2013 metų, pareigybės aprašymas patvirtintas⁴² tik 2019 metais. Kitų darbuotojų pareiginiai nuostatai patvirtinti, bet apie 40 proc. darbuotojų su jais pasirašytinai nesupažindinti. Nustatyti darbo sutartyse nurodytų pareigų pavadinimo su patvirtintais pareigybės aprašymais/pareiginiais nuostatais (nesutampa pareigų ir pareigybės pavadinimai) neatitikimai.
43. Išanalizavę Bendrovės darbuotojų pareiginius nuostatus ir įvertinę atitinkamoms pareigybėms priskirtas funkcijas nustatėme, kad dauguma pareiginių nuostatų patvirtinta prieš 10-13 metų, jie nebeatitinka faktiškai atliekamų funkcijų, o daugiau nei 50 proc. nuostatų nustatyti tik žinių ir gebėjimų reikalavimai, bet ne atliekamos funkcijos.

Pavyzdžiu automobilių elektriko pareiginiuose nuostatuose nustatyta:

Elektrikas turi žinoti: elektrotechnikos pagrindus; pagrindinių automobilių elektros gaminijų rūšis, savybes ir paskirtį; automobilio variklio įjungimo ir išjungimo tvarką, apšvietimo, signalizacijos prietaisų įrengimo taisykles ir t.t.

Elektrikas turi mokėti: prižiūrėti automobilio elektros įrenginius; atskirti, sujungti, izoliuoti automobilių laidus, taupiai naudoti medžiagą, energetinius ištaklius ir t.t.

Audito metu darbuotojai buvo pasirašytinai supažindinti su pareiginiais nuostatais.

Bendrovėje modernesnės darbo priemonės sunkiai skinasi kelią

44. Šiuo metu Bendrovėje galiojančiose direktoriaus patvirtintose Apskaitos politikos (apskaitos vedimo tvarkos) ir mokesčių apskaičiavimo taisyklėse⁴³ nustatyta, kad apskaitos registrai surašomi ranka, kompiuteriu, rašomaja mašinėle. Pastaroji priemonė jau nebėtaikoma, tačiau rankinio darbo pildant dokumentus yra labai daug.

Bendrovės vadovybė, dispečeriai, degalinės operatorius, remonto meistras ir kiti darbuotojai rankiniu būdu pildo sutarčių, gaunamų ir siunčiamų dokumentų registrus; dalį darbo laiko apskaitos žiniaraščių; kelionės lapus; surinktų pajamų iš maršruto pagal reisus knygas; pajamų surinkimo žiniaraščius; dyzelino leistinų netekčių apskaičiavimo lenteles (mėnesio); degalų ir tepalų išdavimo žiniaraščius; kuro sandėlio dienos ataskaitas; automobilio padangos darbo ir akumuliatoriaus darbo apskaitos korteles; limitines atsarginių dalių ir medžiagų nurašymo korteles ir t.t. bei atlieka skaičiavimus.

Rankinis darbas, netaikant pažangesnių technologijų, reikalauja didelių darbo laiko sąnaudų ir didina klaidų riziką. Darbo vietų modernizavimas diegiant šiuolaikines technologijas, modernesnes darbo priemones, didintų darbo našumą ir efektyvumą, užtikrintų jo kokybę ir darbo vietas kaštų mažinimą.

⁴² UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2019-02-01 įsakymas Nr. Dl-8.

⁴³ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 200-05-24 įsakymas Nr. 36

Mažas darbuotojų darbo užmokestis

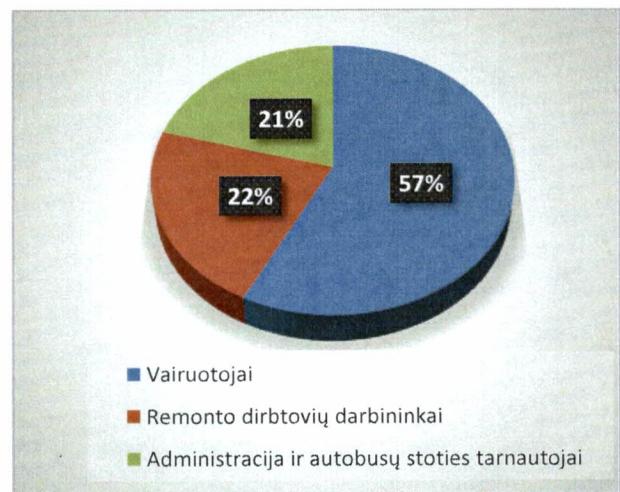
45. Bendrovėje taikoma laikinė, laikinė-premijinė darbo užmokesčio apskaičiavimo sistema. Darbuotojų darbo užmokestis apskaičiuojamas pagal Bendrovės direktoriaus įsakymais⁴⁴ nustatytą fiksuočią atlyginimo dydį, minimalią mėnesio algą arba valandinį atlygi. Motyvuojančio pobūdžio darbo užmokestis nustatytas vairuotojams, kuris priklauso ir nuo surinktų pajamų, tačiau jo apskaičiavimo sistema yra pakankamai sudėtinga.
46. Bendrovėje 2016-2018 metais darbuotojų skaičius beveik nesikeitė (darbuotojų kaita kasmet 2-3 darbuotojai), dirbo vidutiniškai apie 50 darbuotojų (užimta 47-50 etatų), iš jų: autobusų vairuotojai – 27-28 (55,8-57,6 proc.); remonto dirbtuvų darbuotojai – 12-13 (19,6-24,3 proc.); administracija ir autobusų stoties tarnautojai – 11 (18-19 proc.).

Bendrovės sąnaudų struktūra pateikta 9 pav. Pagal Bendrovės vidinę struktūrą/atliekamą darbą, 2018 m. autobusų vairuotojų t. y. darbuotojų tiesiogiai dalyvaujančių paslaugų teikimo procese, darbo užmokesčio sąnaudų struktūra pateikta 10 pav. Panaši darbo užmokesčio sąnaudų struktūra buvo ir 2016-2017 m.

9 pav. Bendrovės sąnaudų pasiskirstymas 2016-2018 m.

Šaltinis. Bendrovės duomenys

10 pav. Bendrovės darbuotojų darbo užmokesčio sąnaudų struktūra 2018 m.

Šaltinis. Bendrovės duomenys

47. Bendrovės vidutinė (bruto) darbo vienos valandos kaina 2016-2018 m. tolygiai augo, tačiau ji žema, lyginant su vidutine to laikotarpio šalies transporto sritys darbo vienos valandos kaina, o jos augimo tempai lėtesni, negu šalies vidurkis. Bendrovėje darbo užmokestis 40–46 proc. mažesnis už šalies vidutinį statistinį darbo užmokestį.

Bendrovės vidutinė darbo vienos vietas kaina	2016 m. – 4,29 Eur/val.
	2017 m. – 4,70 Eur/val.
	2018 m. – 5,17 Eur/val.

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba

Šalies vidutinė darbo vienos vietas kaina	2016 m. – 7,13 Eur/val.
	2017 m. – 8,64 Eur/val.
	2018 m. – 9,49 Eur/val.

Šaltinis. Statistikos departamentas⁴⁵

Žemą vidutinę darbo vienos valandos kainą ir lėtą jos augimą lemia Bendrovės veiklos specifika – viešujų paslaugų teikimas, kurią vykdo Bendrovė, nekuria pridėtinės finansinės vertės, o kitos – komercinės veiklos apimtys Bendrovėje yra nedidelės, todėl ir darbo kaštų rodikliai yra žemi.

⁴⁴ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus įsakymai: 2015-12-17 įsakymas Nr. DĮ-61, 2016-06-29 įsakymas Nr. DĮ-27, 2017-06-30 įsakymas Nr. DĮ-39, 2017-12-29 įsakymas Nr. DĮ-64.

⁴⁵ <https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=ca8f9e0d-ab46-4c2d-b458-7ec7220c125b#/>

Atlyginimai mokami grynais pinigais iš kasos ir nesilaikoma periodiškumo

48. Nustatyta atvejų, kai išmokant darbo užmokesčių nesilaikoma nustatyti avansų mokėjimo terminų⁴⁶ (avansas išmokami anksčiau) ir periodiškumo (atlyginimas mokamas iki 6 kartų per mėnesį).

Pavyzdžiai, kai darbuotojams avansas išmokėtas anksčiau nustatytos datos:

- direktoriaus pavaduotojui - 2016-12-13; 2017-12-20;
- vyriausiajam buhalteriu - 2016-12-12; 2016-12-21; 2017-10-06; 2017-10-13; 2017-10-24; 2017-11-06; 2017-11-08; 2018-02-09; 2018-02-13; 2018-02-23.
- automobilių remontininkui - 2016-12-16; 2017-12-18.

Pavyzdys, kai vyriausiajam buhalteriu atlyginimas mokamas 6 kartus per mėnesį o avansas pradedamas mokėti, kol darbuotojams neišmokėtas atlyginimas už praėjus mėnesius:

- atlyginimas už 2018 m. gruodžio mén.: 2018-12-07 pav. Nr. 10770; 2018-12-12 KIO Nr. 3433; 2018-12-14 pav. Nr. 10793; 2018-12-27 pav. Nr. 10810; 2018-12-31 pav. Nr. 10827; 2018-12-31 KIO Nr. 3451.
- atlyginimas už 2017 m. spalio mén.: 2017-10-06 pav. Nr. 9701; 2017-10-13 pav. Nr. 9715; 2017-10-24 pav. Nr. 9739; 2017-10-31 pav. Nr. 9757; 2017-10-31 KIO Nr. 3162; 2017-11-02 pav. Nr. 9762.

49. Bendrovėje daugiau kaip 50 proc. darbo užmokesčio išmokama iš kasos. Iš banko išimamų pinigų darbo užmokesčiu mokėti sumos kasmet auga: 2016 m. išimta 24,3 tūkst. Eur; 2017 m. – 36,8 tūkst. Eur, 2018 m. – 49,5 tūkst. Eur. Už pinigų išgryninimą Bendrovė moka 0,8 proc. mokesčių nuo išgrynintos sumos, dėl to patiria papildomas išlaidas. Kai kuriems darbuotojams darbo užmokesčis už tą pat mėnesį mokamas ir iš kasos, ir per banką.

Pavyzdžiai, kai darbo užmokesčis mokamas ir iš kasos, ir per banką:

- automobilių elektrikui už 2018 m. gruodžio mén. - 2018-12-31 KIO Nr. 3451; 2019-01-08 pav. Nr. 10846;
- degalinės operatoriui už 2018 m. gruodžio mén. - 2018-12-20 pav. Nr. 10796; 2018-12-31 KIO Nr. 3451; 2019-01-08 pav. Nr. 10844.
- vyriausiajam buhalteriu už 2017 m. lapkričio mén. - 2017-11-06 pav. Nr. 9767; 2017-11-08 pav. Nr. 9780; 2017-11-30 KIO Nr. 3183; 2017-12-04 KIO Nr. 9843.

50. Mokant atlyginimus per kasą, į vieną žiniaraštį įrašomos kelių darbuotojų pavardės, kuriame darbuotojai pasirašo. Pasirašant žiniaraščiuose neužtikrinamas asmens duomenų konfidentialumas, nesivadovaujama direktoriaus patvirtintos⁴⁷ Darbuotojų asmens duomenų saugojimo ir jų įgyvendinimo priemonių tvarkos⁴⁸.

51. Mokant atlyginimus iš kasos, kas mėnesį sudaromi 3-6 atlyginimų mokėjimo žiniaraščiai, kurie nėra registruojami. Neužtikrinamas mokėjimo žiniaraščių eiliškumas ir atsekamumas.

Bendrovės vadovas reagavo į pastebėjimus ir nuo 2019 m. rugsėjo 1 d. pakeitė atlyginimų išmokėjimų tvarką.

⁴⁶ Visų darbuotojų darbo sutartyse nustatyta, kad darbo užmokesčis mokamas du kartus per mėnesį: avansas - einamojo mén. 25 d., atlyginimas - sekančio mén. 15 d. Darbo tvarkos taisyklių 38 punktu nustatyta: darbo užmokesčis mokamas ne rečiau kaip du kartus per mėnesį. Darbo užmokesčis už kalendorinio mėnesio darbą mokamas nuo sekančio mėnesio 15 dienos iki 25 dienos, avansas - nuo einamojo mėnesio 25 dienos.

⁴⁷ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2018-03-07 įsakymas Nr.DI-9

⁴⁸ 24 p. nustatyta, kad Bendrovės darbuotojai, tvarkantys asmens duomenis, privalo užtikrinti jų konfidentialumą.

2.2. Ilgalaikio turto valdymo trūkumai

52. Analizuodami Bendrovės ilgalaikio turto įsigijimo, nurašymo pirminius dokumentus bei apskaitos registratorus, atlikę ilgalaikio turto patikrinimą vietoje, nagrinėdami direktoriaus įsakymais patvirtintus nusidėvėjimo normatyvus nei nusidėvėjimo apskaičiavimą, nustatėme netinkamus turto apskaitos ir valdymo atvejus.

Atlikus faktinį turto patikrinimą rasta apskaitoje neregistrnuotų pastatų ir statinių

53. Patikrinus Bendrovės registruotą apskaitoje, palyginus su Registrų centro duomenimis, Bendrovės sudarytas sutartis ir faktiškai Bendrovėje esančius ir naudojamus pastatus ir statinius nustatyta, kad Bendrovės apskaitoje neregistrnuoti 3 pastatai, gauti 2007 m. sudarius mainų sutartį, 1 pastatas registruotas apskaitoje, nors 2007 metais pagal mainų sutartį turėjo būti nurašytas iš apskaitos.

Neapskaitytas ir nenurašytas turtas Bendrovėje

2007 metais sudaryta pastatų mainų sutartis, pagal kurią bendrovės nuosavybe tampa trys pastatai, kurių vertė 26 620 Lt, o Bendrovė perduoda vieną pastatą, kurio vertė 9 690 Lt. Bendrovės nuosavybė tapo:

- mechaninės dirbtuvės, unikalus Nr. 6796-2000-8052, pažymėtas plane 5P2p, 158,03 kv. m. bendro ploto;
- katilinė-dirbtuvės, unikalus Nr. 6796-2000-8063, pažymėtas plane 6P1p, 74,58 kv. m. bendro ploto;
- degalinė, unikalus Nr. 6796-2000-8085, pažymėtas plane 10H1p, 11,21 kv. m.

Bendrovė perdavė pastatą –sandėlį, unikalus Nr. 6797-2006-7037, pažymėtas plane 3F1p, 280 kv..

Audito metu Bendrovė apskaitoje registravo ir nurašė iš apskaitos nekilnojamajį turtą.

54. Palyginus Registro centro išrašų duomenis su Bendrovės apskaitos duomenimis, nustatyta, kad į apskaitą neįtraukta degalinė. Apskaitoje registruotas lauko tualetas, nors pagal Registrų centro duomenis turėtų būti apskaitytas kiemo įrengimai (kiemo aikštélė, kuro cisterna, benzino kolonélė). Bendrovės teritorijoje rasta lauko pavésinė, kuri apskaitoje neregistrnuota.

Bendrovėje turto įsigijimo savikaina sumažinta, netinkamai įforminamas įvedimas į eksploataciją

55. I ilgalaikio turto savikainą neįtraukta remonto, atlikto iki turto naudojimo pradžios, išlaidos, ilgalaikio turto pristatymo, sumontavimo, kitų ilgalaikio turto sudedamųjų dalių išlaidos, todėl savikaina registruota apskaitoje yra sumažinta ir nuo mažesnės savikainos skaičiuotas nusidėvėjimas. Įvedimo į eksploataciją data Bendrovėje visada sutampa su įsigijimo data, neatsižvelgiama į tai, kada ilgalaikis turtas faktiškai pradedamas naudoti, todėl nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti ankščiau, nei turtas pradedamas eksploatuoti. Eksploatacijos aktų numeravimas susietas su pirkimo sąskaitos serija ir numeriu, todėl įsigijant keletą ilgalaikio turto vienetų (pvz. 8 vnt. informacinių stendų) visų įvedimo į eksploataciją aktų numeriai yra vienodi.

Pavyzdžiai dėl sumažintos ilgalaikio turto įsigijimo savikainos ir įvedimo į eksploataciją trūkumų

- 2017-10-02 autobusas Volvo (valstybinis Nr. KJN 336) įsigytas ir apskaitytas už 2.609,73 Eur, tą pačią dieną įvestas į eksploataciją. Iki autobuso naudojimo pradžios remontui patirtos išlaidos sudarė 2.633,7 Eur, kurios į turto įsigijimo savikainą neįtrauktos, o nurašyti į ataskaitinio laikotarpio sąnaudas. Faktiškai autobusas pradėtas eksploatuoti 2018-05-16, tačiau nusidėvėjimas pradėtas skaičiuoti 2017 m. lapkričio mėn.
- 2018-10-02 autobusas Volvo (valstybinis Nr. EJS 584) įsigytas ir apskaitytas už 2.200 Eur, tą pačią dieną įvestas į eksploataciją. Iki autobuso naudojimo pradžios remontui patirtos išlaidos sudarė 3.095,02 Eur, kurios į savikainą neįtrauktos, o nurašyti į ataskaitinio laikotarpio sąnaudas. Faktiškai autobusas pradėtas eksploatuoti 2018-12-12, tačiau nusidėvėjimas pradėtas skaičiuoti 2018 m. lapkričio mėn.
- 2018-06-26 autobusas Scania (valstybinis Nr. KOV 319) įsigytas ir apskaitytas už 1.000,23 Eur, tą pačią dieną įvestas į eksploataciją. Iki autobuso naudojimo pradžios remontui patirtos išlaidos sudarė 1.174,22 Eur, kurios į savikainą neįtrauktos, o nurašyti į ataskaitinio laikotarpio sąnaudas. Faktiškai autobusas pradėtas eksploatuoti 2018-09-14, tačiau nusidėvėjimas pradėtas skaičiuoti 2018 m. liepos mėn.

- 2016-10-26 lengvasis automobilis VW Passat įsigytas ir apskaitytas už 900 Eur, tą pačią dieną įvestas į eksploataciją, nors faktiškai pradėtas eksploatuoti 2017-05-17, tačiau nusidėvėjimas pradėtas skaičiuoti 2016 m. lapkričio mén.

Nustatyti neteisingi nusidėvėjimo normatyvai

56. Bendrovės direktoriaus įsakymu⁴⁹ patvirtinti ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo ekonominiai normatyvai ne visais atvejais atitinka Istatymo nuostatas⁵⁰.

Pavyzdžiai dėl neteisingai nustatyto nusidėvėjimo normatyvo ir nusidėvėjimo sumos apskaičiavimo

Bendrovėje pastatams nustatytas ir taikomas 5 kartus didesnis normatyvas nei Istatymo 1 priedelyje patvirtintas, o autobusų stoties teritorijai nustatytas 31 m. nusidėvėjimo normatyvas, kuris direktoriaus įsakymu nepatvirtintas.

Bendrovė patvirtino ir pritaikė neteisingą nusidėvėjimo normatyvą:

- 2 lengviesiems automobiliams, įsigytiems 2016 metais, nustatė ir pritaikė 4 m., nors turėjo būti ne mažiau 10 metų;
- 8 informaciniams stendams, įsigytiems 2016 metais, nustatė ir pritaikė 3 m. nusidėvėjimą, nors turėjo būti ne mažiau 4 metai;
- 5 baldų vienetams, įsigytiems 2017 metais, nustatė ir pritaikė 4 metų nusidėvėjimą, nors turėjo būti ne mažiau 6 metai.
- 1 reklamai, įsigytai 2018 metais, nustatė ir pritaikė 3 metus, nors turėjo būti ne mažiau 4 metai.

Audito metu Bendrovės direktoriaus įsakymu⁵¹ nusidėvėjimo normatyvai patikslinti.

Nustatyta turto nurašymo įforminimo trūkumų

57. 2016- 2018 m. visiems nuraštyiams ilgalaikio turto vienetams yra nurašymo aktai, kuriuose nurodoma nurodyta informacija apie turtą (įsigijimo vertė, sukauptas nusidėvėjimas), tačiau nėra likvidavimo aktų. Nurašymo aktuose nenurodyta informacija apie nurašymo priežastis, apie likvidavimą ir jo metu gautas liekamąsias medžiagas, kurias reikia užpajamuoti ir atiduoti į sandėlį, nenurodoma metalo ir kitų medžiagų pridavimą į metalo laužą ar kitas įstaigas utilizavimui.

Netinkamai valdomas pagal panaudos, nuomos ir patikėjimo sutartis perduotas turtas

58. Bendrovė pagal panaudos ir patikėjimo sutartis iš Savivaldybės gauto turto (autobusų) neapskaitė nebalansinėse sąskaitose, taip pat nebalansinėje sąskaitoje neapskaitytu du nuomojami valstybinės žemės sklypai.

Atlikus faktinį autobusų patikrinimą Bendrovės garažo teritorijoje, rasti trys autobusai valdomi patikėjimo, panaudos pagrindais nebevažiuojantys, apardytu arba ardomi, nenaudojami, tačiau neperduoti Savivaldybės administracijai, vienas iš jų nevažiuojantis 4 metus.

Neefektyvus autobusų naudojimas

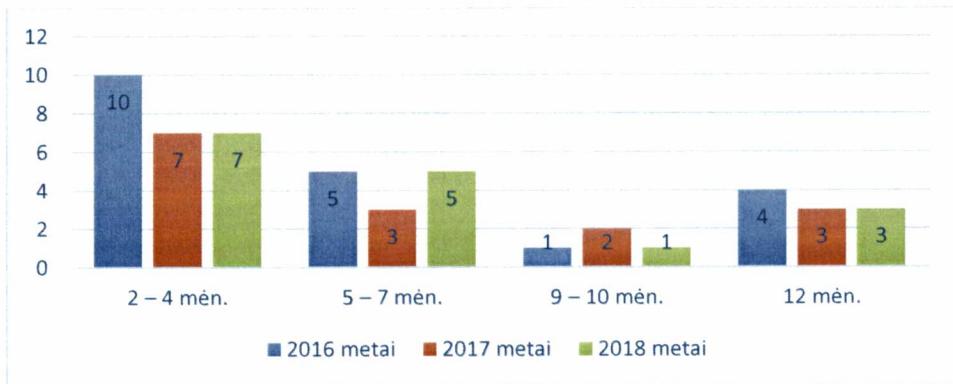
59. Atlikę autobusų darbo apskaitos kortelių, autobusų kelionės lapų, darbo laiko apskaitos žiniaraščių analizę, nustatėme, kad Bendrovė neefektyviai naudoja turimus autobusus (11 pav.). Vairuotojus išleidus nemokamų atostogų po 5-6 mén. per metus, jiems priskirti autobusai nenaudojami Bendrovės veikloje, nors jų kuro sąnaudos yra ženkliai mažesnės (27-28 litrai 100 km), o veikloje naudojami autobusai, kurių kuro sąnaudos 30-33 litrai 100 km. 2015 metais Bendrovė įsigijo 4 mažos talpos autobusus, kurių kuro sąnaudos 14-15 litrų 100 km, tačiau šie autobusai nėra efektyviai panaudojami (45 proc.), nes vidutinė

⁴⁹ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2017-12-29 įsakymas Nr. DĮ-65

⁵⁰ LR Pelno mokesčio įstatymo 18 str. – vienetas pats nusistato (pasirenka) ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos laikotarpį, ne trumpesnį negu nustatyti šio Istatymo 1 priedelyje ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai (metais), ir likvidacinę vertę, ne didesnę kaip 10 procentų įsigijimo kainos.

⁵¹ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2019-08-30 įsakymas Nr. DĮ-60

rida per mėnesį apie 950 km (2016 metais – 1205 km, 2017 metais – 763 km, 2018 metais – 878 km), o vidutinė autobuso rida per mėnesį Bendrovėje apie 2100 km.

11 pav. Nenaudojamų Bendrovės veikloje autobusų skaičius ir trukmė mėnesiais
Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba

60. Atsižvelgdami į tai, kad dalis autobusų ilgą laiką nenaudojami veikloje, manome, kad Bendrovės turimas autobusų parkas per didelis, nereikalingas veiklai vykdyti, o Bendrovė, kasmet įsigydama po 1-2 autobusus, neanalizuojant nejvertina turimo autobusų parko dydžio, nes įsigijusi autobusą, jo nenaudoja veikloje 3-7 mėn., o kartais – tris metus.

Pavyzdžiai, kai 2014-2015 įsigytų autobusų nenaudoti Bendrovės veikloje kelis mėnesius ar net kelis metus

- 2015 metais įsigytu 5 autobusai, iš jų: keturi – nebuvu eksploatuojami ilgiau nei metus, o vienas – pradėtas eksploatuoti 2016 m. gegužės mėn.
- 2014 metais įsigytu trys autobusai, iš jų vienas pradėtas eksploatuoti tik 2018 m. sausio mén., įsigytas autobusas 3 metus nebuvu naudojamas Bendrovės veikloje;

2.3. Neužtikrinamas kuro normų autobusams nustatymo ir kuro nurašymo pagrįstumas

61. Atlikus direktoriaus įsakymu dėl kuro normų autobusams nustatymo, keitimo analizę, pasigedome pagrįstumo: įsakymuose nenurodytas pagrindas, kuriuo keičiamos (didinamos/mažinamos), nustatomos kuro normos, neradome direktoriaus įsakymu dėl faktinio degalų sunaudojimo patikrinimo atlikimo konkrečiam autobusui, Bendrovė nepateikė atliktų faktinių degalų sunaudojimo (važiuojant administracijos darbuotojui kartu su vairuotoju maršrute) patikrinimo dokumentų, todėl nėra aišku, koks faktinis degalų sunaudojimas nustatytas patikrinimo metu. Bendrovėje nėra dokumentų, įrodančių, kad vyko faktinis degalų sunaudojimo patikrinimas, todėl galima teigti, kad kuro normų nustatymas, keitimas (mažinimas ar didinimas) atliekamas nepagrįstai.
62. Patikrinus 2016 m. spalio, gruodžio mén., 2017 m. spalio, gruodžio mén. autobusų nurašomo kuro pagrįstumą, nustatėme, kai nesant direktoriaus įsakymo dėl kuro normos patvirtinimo, skaičiuojama sumažinta kuro norma, taikoma padidinta kuro norma už variklio pašildymą, nesant direktoriaus įsakymo, nustatyta atvejų, kai pritaikyta kitam autobusui nustatyta kuro norma, anksčiau pradėta taikyti žieminė kuro norma ir kitų klaidų.

Pavyzdžiai dėl nepagrīstai nurašomo kuro autobusams

Nepatvirtinta vasarinė kuro norma – autobusams KSC 722, KOV 319

Nepagrīstai taikyta sumažinta kuro norma, nesant direktoriaus įsakymo – autobusams GTF 023, EEB 154, JAN 601

Nepagrīstai taikyta padidinta kuro norma, nesant direktoriaus įsakymo – autobusui JCC 978

Taikyta padidinta 1,5 ltr kuro norma dėl variklio pašildymo, nors direktoriaus įsakyme nepatvirtinta

- autobusams AEA 237, GTF 262, HNG 553

Autobusui BFL 968, nesivadovaujant direktorius įsakymu, ankščiau pradėta taikyti žieminė kuro norma

Nurašyta kuro daugiau, nei patvirtinta norma

Autobusui HAA 691 2016-12-07, 14; 2016-12-15

Autobusui GTF 023 2017-12-19 dėl klaidos nurašyta 9 ltr kuro daugiau

Autobusui HOU 607 2018 10-16, 2018-10-20, 22

63. Vertinome, ar Bendrovė, skaičiuodama kuro natūralias netektis, taikė galiojančiais teisės aktais nustatytas natūralios netekties normas, ar teisingai apskaičiavo ir nurašė į sąnaudas. Išanalizavus Dyzelino leistinų netekčių apskaičiavimo lenteles, nustatyta, kad Bendrovė vadovavosi ir skaičiavo kuro natūralias netektis negaliojančiu teisės aktu⁵², t. y. Bendrovė devintus (9) metus vadovaujasi negaliojančiomis kuro natūralios netekties normomis. Bendrovė vadovaudamas negaliojančiomis kuro natūralios netekties normomis 2016-2018 metų laikotarpiais nurašė nuo 181 iki 194 litrų kuro netekčių per metus.
64. Išnagrinėjus Bendrovės pateiktus apskaitos registrus bei krovininio automobilio kelionės lapus nustatyta, kad krovininio automobilio Maz kuro bake esantis likutis visų 2016–2018 m. mėnesių pabaigoje buvo 0 litrų. Krovininiams automobiliui Maz mėnesio pradžioje užpilama (atskirais mėnesiais buvo užpilama 2 kartus per mén.) nuo 120 iki 300 litrų kuro (dažniausiai 200 litrų). 2016–2018 metų laikotarpiu (36 mén.) automobiliui Maz 200 litrų per mėnesį buvo pilami 20 mėnesių, t. y. 56 proc. Krovininio automobilio Maz rida per mėnesį būdavo tokia, kad nurašomo kuro kiekis atitinkavo užpilamą kuro kiekį. Automobilio Maz užpilamo kuro kiekiei ir nurašomo kuro kiekiei vienodumas, nepaliekan kuro automobilio bake, kelia pagrįstą abejonių kelionės lapo pildymo teisingumu, kuro nurašymo pagrįstumu bei važiavimų tikslingu. Bendrovės direktoriaus prašėme pateikti informaciją ir paaiškinimus dėl atrinktų mėnesių (2016 m. birželio mén., 2017 m. rugpjūčio mén., 2018 m. balandžio mén., 2018 m. rugsėjo mén.) krovininio automobilio Maz pravažiuotų kilometrų, maršrutų pagrįstumo ir tikslingu, tačiau direktorius negalėjo prisiminti 2016-2018 metais vykdytų važiavimų.

2.4. Pirkimai organizuojami ir vykdomi netinkamai

65. Siekiant ekonomiškai naudoti finansinius išteklius ir pasiekti geriausią kokybę ir kainos santykį įsigyjant prekes ir paslaugas, būtina vadovaujantis reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais, sukurti efektyvią pirkimų organizavimo ir kontrolės aplinką. Tinkama pirkimų organizavimo aplinka sudaro pagrindą vykdyti viešųjų pirkimų procedūras, o kontrolės aplinka užtikrina, kad viešųjų pirkimų procedūros būtų vykdomos.
66. Bendrovė yra perkančioji organizacija, pirkimus privalanti vykdyti pagal Viešųjų pirkimų įstatymą. Bendrovės įsigytų prekių, paslaugų ir darbų vertė 2016 m. – 304,9 tūkst. Eur, 2017 m. – 297,0 tūkst. Eur, 2018 m. – 303,3 tūkst. Eur.
67. Bendrovėje nustatyti pirkimų organizavimo trūkumai: nuo 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojus Perkančiųjų subjektų įstatymui⁵³, Bendrovė mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą patvirtino ir CVP IS paskelbė tik 2018 m. gegužės 8 d.; nepaskirti atsakingi asmenys už pirkimų planavimą, už sutarties vykdymą, sutarties ir pakeitimų paskelbimą; 2016-2017 metų pirkimų planai sudaryti, bet Direktorius nepatvirtinti; CVP IS pateiktos neteisingos ataskaitos apie įvykusią pirkimų vertes⁵⁴ ir kt.

⁵² LR ūkio ministro 2002-05-16 įsakymas Nr. 171 „Dėl kuro natūralios netekties laikinųjų normų patvirtinimo“ (galiojo iki 2010-07-31)

⁵³ Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sritys perkančiųjų subjektų, įstatymas XIII-328

⁵⁴ Prieiga per internetą: http://mw.eviesiejipirkimai.lt/vpm/vpt_pub_print_vpa_new.asp?DOK_ID=2003417971
<https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/ReportsOrProtocol/Details/2018-600370?formTypeID=3>

68. Bendrovės direktorius ir direktoriaus pavaduotojas, kuris paskirtas pirkimų organizatoriumi⁵⁵, audito metu pateikė tik su prekių, paslaugų ir darbų tiekėjais sudarytas sutartis ir paaiškino, kad viešujų pirkimų procedūros 2016 – 2018 m. teisės aktų nustatyta tvarka nebuvo vykdomos, išskyrus dyzelinio kuro pirkimą 2018 metais, kuris atliktas laikantis nustatyti procedūrų per CVP IS ir pateikti pirkimo dokumentai.
69. Vertinant Bendrovės veiklą ekonomiškumo aspektu, nagrinėjome: ar ji įsigijo tinkamos rūšies ir kokybės ištaklių už mažiausią kainą/ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą, ar viešujų pirkimų procedūros leido pasiekti geriausią kokybės ir kainos santykį. Vertinome Bendrovės dyzelinio kuro įsigijimą, kurio įsigijimo vertė sudaro daugiau kaip 50 proc. visos metinės pirkimų vertės. Dyzelinio kuro nupirkta: 2016 m. už 165,2 tūkst. Eur, 2017 m. už 193,3 tūkst. Eur, 2018 m. už 191,8 tūkst. Eur.
70. Siekdami išsiaiškinti, ar Bendrovė, nevykdymada nustatyti viešujų pirkimų procedūrų, dyzelinių kurų 2016-2018 metais nupirko geriausiomis kainomis, analizavome sudarytas dyzelinio kuro pirkimo sutartis⁵⁶. Bendrovė, pagal 2016 m. galiojančią dyzelinio kuro pirkimo sutartį, iki 2017 m. balandžio 19 d. mokėjo 100 Eur antkainį už 1000 litrų ir įsipareigojo už kurą atsiskaityti per 150 dienų, nuo 2017 m. balandžio 20 d. iki 2018 m. spalio 1 d. mokėjo 50 Eur už 1000 litrų antkainį ir įsipareigojo atsiskaityti per 120 dienų. Už sutartinių įsipareigojimų nevykdymą Bendrovė įsipareigojo sumokėti 0,2 proc. delspinigius už kiekvieną pradelstę dieną, o pardavėjas – 0,02 proc. už kiekvieną dieną nuo laiku nepristatyti prekių vertės.
71. Sutartyse nustatytas neracionalus atsiskaitymo terminas (150-120 dienų), nesivadovauta įstatymo⁵⁷ 4 str. 1 d. Bendrovės finansinių ištaklių analizė rodo, kad ji turėjo finansines galimybes su tiekėjais atsiskaityti per trumpesnį terminą.
72. Nustatant sutartyje netesybas reikia nepamiršti, kad jos turi būti protingos ir negali būti nepagrįstai didelės. Sutartimi Bendrovė prisiėmė nepagrįstai didelę riziką (daugiau kaip 10 kartų didesnes, negu numatyta CK 6.210 str. 2 d.⁵⁸, palūkanas) už sutartinių įsipareigojimų terminų praleidimą.
73. Išanalizavę CPO 2016-2017 metais sudarytose dyzelinio kuro pirkimo į talpyklas sutartyse nustatytus antkainius ir juos palyginę su Bendrovės mokėtu antkainiu nustatėme, kad jeigu Bendrovė 2016 – 2018 metais būtų pirkusi dyzelinį kurą rinkos kainomis, per laikotarpį nuo 2016-01-01 iki 2018-10-01 galėjo sutauputi vidutiniškai apie 32–36 tūkst. Eur (žr. 7 priedą).

Tuo atveju, jeigu Bendrovė būtų pradelsusi atsiskaityti su tiekėju visą Bendrovės sutartyse nustatytą atsiskaitymo terminą ir būtų mokėjusi CK nustatytas 6 proc. metines palūkanas, per laikotarpį nuo 2016-01-01 iki 2018-10-01 galėjo sutauputi apie 22–25 tūkst. Eur (žr. 8 priedą).

Nors 2018 m. Bendrovė dyzelinį kurą pirkо laikydamas viešujų pirkimų principų ir procedūrų, su laimėjusiui tiekėju sudarytoje sutartyje nustatė 10 Eur už 1000 litrų antkainį ir 180 dienų atsiskaitymo terminą. Rinkoje 2018 metais antkainis buvo neigiamas, t. y. tiekėjai netaikė jokio antkainio, arba taikė netgi mažesnę, negu nustatyta AB „Orlian Lietuva“ kuro kainą. Bendrovei pasiūlytą 0,01 Eur/l antkainį galėjo lemti nustatytas neracionalus ir niekuo nepagrīstas 180 kalendorinių dienų atsiskaitymo terminas. Bendrovė, 2016-2018 metais pirkdama dyzelinį kurą be viešujų pirkimų konkurso, jį pirkо ne geriausiomis sąlygomis ir Bendrovės lėšas panaudojo neekonomiškai. Vykdymada viešuosius pirkimus ir nustatydama racionalius atsiskaitymo terminus Bendrovė galimai būtų prekes nupirkusi pigiau ir sutaupiusi lėšų.

⁵⁵ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2011-02-17 įsakymas Nr. DJ-9 ir 2018-04-17 įsakymas Nr. DJ-19.

⁵⁶ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ sudarytos dyzelinio kuro pirkimo sutartys: 2013-02-28 Nr. 478/13 ir 2017-04-20 Nr. 672/17;

UAB „Pasvalio autobusų parkas“ sudaryta dyzelinio kuro pirkimo sutartis 2018-09-20 Nr. 2018-D-16

⁵⁷ Mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymas Nr. IX-1873.

⁵⁸ Civilinio kodekso 6.210 str. 2 d. nustatytą: Kai abi sutarties šalys yra verslininkai ar privatūs juridiniai asmenys, tai už termino praleidimą mokamos šešių procentų dydžio metinės palūkanos, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio.

74. Bendrovėje sukurtos vidaus kontrolės procedūros viešujų pirkimų organizavimo ir lėšų valdymo srityje neveiksmingos ir neužtikrino, kad lėšos būtų naudojamos ekonomiškai ir pagal teisés aktų reikalavimus – Bendrovės prekės, paslaugos ir darbai būtų įsigytu vykdant viešuosius pirkimus.
75. Bendrovės vadovybė taisė viešujų pirkimų organizavimo trūkumus: patvirtino Viešujų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašą⁵⁹, Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą⁶⁰, dokumentai paskelbti CVP IS. Minėtuose dokumentuose nustatyta pirkimų iniciavimo, organizavimo, sutarčių sudarymo ir jų kontrolės procedūros, nustatyta pirkimų procedūrų dokumentavimo ir registravimo tvarka. 2019 pirkimų planas, sutartys paskelbti CVP IS ir Bendrovės tinklapyje. Pirkimai vykdomi CVP IS sistema.

3. VALDYMO ORGANAI NETINKAMAI VYKDĖ PRISKIRTAS FUNKCIJAS

3.1. Bendrovės valdysena neefektyvi, veiklos rezultatyvumas neįvertinamas

76. Įmonių valdysena – tai principai pagal kuriuos pasiskirsto atsakomybės tarp įmonės vadovybės, valdybos, akcininkų ir kitų susijusių grupių.

Bendrovės organai: visuotinis akcininkų susirinkimas, kolegialus valdymo organas – valdyba ir vienasmenis valdymo organas – Bendrovės direktorius⁶¹.

Pažymime, kad audito metu buvo pakeisti Bendrovės įstatai⁶² ir kolegialus valdymo organas – Valdyba panaikinta.

Vienintelis Bendrovės akcininkas – Savivaldybė privalo būti atsakinga bei profesionali savininkė, siekianti didinti Bendrovės kuriamą vertę visuomenei, užtikrinanti valdymo skaidrumą.

Bendrovių valdymo grandyje svarbus vaidmuo tenka valdybai⁶³, kuriai nustatyta pagrindinė atsakomybė už bendrovės veiklos rezultatus. Valstybės kontrolės ataskaitoje⁶⁴ pasisakyta – „valdyba turi būti atskaitinga savininkams, veikti taip, kad siektų pačių geriausių rezultatų. Siekiant gerinti teikiamų paslaugų kokybę ir didinti veiklos efektyvumą, reguliarai turėtų būti vertinama, kaip įmonės siekia nustatytų tikslų.“ Remiantis Tarptautinės ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybės valdomų įmonių valdymo gairėmis, valdyba turi būti sudaryta taip, kad būtų įmanoma objektyviai ir nepriklausomai priimti sprendimus.

Nepakeista Bendrovės buveinė, nepatvirtinti autobusų stoties nuostatai

77. Įstatymas numato visuotinio akcininkų susirinkimo išimtinę teisę – keisti Bendrovės buveinę⁶⁵. Civilinis kodeksas nustato⁶⁶, kad juridinio asmens buveine laikoma ta vieta, kurioje yra nuolatinis jo valdymo organas. Bendrovės vienasmenio valdymo organo - direktoriaus nuolatinė darbo vieta yra autobusų stoties patalpose, esančiose Vilniaus g. 39, Pasvalys, o juridinių asmenų registre nurodyta Bendrovės buveinė - Stoties g. 24, Pasvalys, kur yra Bendrovės gamybinės patalpos ir autobusų saugojimo vieta.

⁵⁹ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2019-03-05 įsakymas Nr. DĮ-12.

⁶⁰ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2019-03-07 įsakymas Nr. DĮ-13.

⁶¹ Uždarosios akcinės bendrovės „Pasvalio autobusų parkas“ įstatų, patvirtintų Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2016-10-26 sprendimu Nr. T1-206, 12 p.

⁶² Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2019-08-21 sprendimas Nr. T1-158

⁶³ LR Akcinių bendrovių įstatymo 34 str. 1 d. 1 p. galiojo iki 2017-11-29 (Akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 16¹, 18, 19, 20, 21, 25, 31, 32, 33, 34, 37 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 37² straipsniu įstatymas 2017 m. lapkričio 21 d. Nr. XIII-784).

⁶⁴ Valstybės kontrolės 2017 m. balandžio 25 d. ataskaita Nr. VA-2017-P-30-1-9 „Ar savivaldybių kontroliuojamų įmonių valdysena užtikrina efektyvią ir skaidrią įmonių veiklą“ (22 lapas).

⁶⁵ LR Akcinių bendrovių įstatymo 20 str. 1 d. 2 p.

⁶⁶ LR Civilinio kodekso 2.49 str. 1 ir 4 d.

78. Vadovaujantis Autobusų stočių veiklos nuostatų⁶⁷ 24 punktu, autobusų stoties savininkai (valdytojai) turi patvirtinti autobusų stoties darbo reglamentą. Bendrovės autobusų stoties darbo reglamentas nepatvirtintas.

Audito metu Bendrovės direktorius patvirtino⁶⁸ Autobusų stoties nuostatus.

Valdybos darbas nereglementuotas

79. Valdybos darbo tvarką nustato jos priimtas valdybos darbo reglamentas⁶⁹. Akcinių bendrovių įstatymas valdybų kompetencijai paveda priimti įvairius sprendimus įmonių valdymo klausimais⁷⁰. Nesant šių sprendimų priėmimo tvarkos atsiranda įvairios interpretacijos ir prielaidos priimti neskaidrius sprendimus. Valdyba 2016-2018 metais dirbo neturėdama valdybos reglamento. Valdybos darbas nereglementuotas, nenustatyta valdybos darbo organizavimo tvarka, nedetalizuotos valdybos funkcijos, balsavimo, dokumentų rengimo, nusišalinimo procesai ir pan.

Valdybų nariais buvo asmenys, atsakingi už Bendrovės veiklos priežiūrą bei kontrolę ir susiję tiesioginiu tarnybiniu pavaldumu

80. Akcininkas 2015 metais Bendrovė valdybą sudarė⁷¹ iš 5 narių, kurios sudėtis 2018 metais buvo pakeista⁷² – du valdybos nariai atšaukti ir į jų vietą paskirti du nauji valdybos nariai. Valdyba sudaryta iš trijų Savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ir dviejų nepriklausomų narių. Valdybos nariai – Savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai, tuo pat metu Savivaldybės administracijoje yra atsakingi už įmonių veiklos priežiūrą bei kontrolę, o vienas valdybos narys tiesiogiai pavaldus kitam valdybos nariui – valdybos pirmininkui.

Valdybos nariu buvo išrinktas Savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyriausasis specialistas, kuris analizuoją ir prognozuoją Savivaldybės kontroliuojamą akcinių bendrovių ūkinės ir finansinės veiklos rezultatus, teikia pasiūlymus dėl šių įmonių ūkinės ir finansinės veiklos rezultatų, bendrovių reorganizavimo ar likvidavimo; teikia pasiūlymus ir rengia Savivaldybės tarybos sprendimų projektus dėl Savivaldybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, Savivaldybės įstaigų teikiamų gyventojams paslaugų kainų ir tarifų nustatymo⁷³;

Valdybos narys – Savivaldybės administracijos direktorius, kuris koordinuoja ir kontroliuoja viešąsias paslaugas teikiančių subjektų darbą, atlieka kitas pagal įstatymus ir savivaldybės tarybos sprendimus jam priskirtas savivaldybės juridinių asmenų valdymo funkcijas⁷⁴.

Valdybos narys – Švietimo skyriau vedėjas yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas Savivaldybės administracijos direktoriui.

81. Priežiūros bei kontrolės funkcijų neatskyrimas nuo sprendimų priėmimo galėjo turėti neigiamos įtakos Bendrovės veiklos priežiūros bei kontrolės efektyvumui, o tiesioginis tarnybinis pavaldumas – objektyvių valdybos sprendimų priėmimui.

Valdyba nepatvirtino Bendrovės veiklos strategijos

82. Strateginis planavimas – procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai vykdyti įmonės misiją, pasiekti numatytus tikslus ir rezultatus veiksmingai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius ištaklius. Savivaldybės kontroliuojamos įmonės turi turėti aiškius strateginius planus, kurie būtų komunikacijos tarp savivaldybės ir įmonių valdybų bei vadovų priemonė. Įmonės veiklos

⁶⁷ LR Susisiekimo ministro 2003-12-31 įsakymas Nr. 3-734 (su vėlesniais pakeitimais)

⁶⁸ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ direktoriaus 2019-09-19 įsakymas Nr. Dl-67

⁶⁹ LR Akcinių bendrovių įstatymo 34 str. 11 d. 16 p.

⁷⁰ Ten pat, 34 str.

⁷¹ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2015-06-25 sprendimas Nr. T1-61

⁷² Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2018-04-25 sprendimas Nr. T1-80

⁷³ Pasvalio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015-12-27 įsakymu Nr. DV-806 patvirtinto Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyriausiojo specialisto pareigybės aprašymo 5.2 p.

⁷⁴ LR Vietos savivaldos įstatymo 29 str. 8 d. 7 p.

rezultatyvumą galima įvertinti analizuojant strateginiame veiklos plane užsibrėžtiems tikslams pasiekti numatyti konkretių rodiklių įgyvendinimą.

83. Audito metu susipažinę su valdybos 2015-2019 metų protokolais nustatėme, kad valdyba Bendrovės veiklos strategijos nesvarstė ir nepatvirtino, t. y. nenumatė, kokius veiklos ir investicinius rezultatus, finansinius rodiklius Bendrovė turi pasiekti. Nesant Bendrovės veiklos strategijos, nei kitokių perspektyvinių Bendrovės veiklos dokumentų, nėra galimybės įvertinti Bendrovės veiklos rezultatyvumą – ar Bendrovės veiklos tikslai įgyvendinami ir pasiekiami numatyti rezultatai, nes nenustatytos pagrindinės prioritetenės Bendrovės ūkinės, finansinės ir investicinės veiklos plėtojimo kryptys.

Valdyba nepatvirtino Bendrovės valdymo struktūros ir pareigybų

84. Aiški valdymo organizacinė struktūra, racionalus darbo funkcijų paskirstymas ir pokyčių šioje srityje analizė yra svarbūs elementai efektyviam veiklos procesų valdymui ir nuolatinių Bendrovės valdymo tikslų įgyvendinimui. Tinkamai sukurta ir gerai veikianti įmonės darbo organizavimo sistema leidžia efektyviai ir racionaliai valdyti žmogiškuosius ir piniginius išteklius.

Audito metu susipažinę su valdybos protokolais neradome informacijos, kad būtų svarstyti Bendrovės valdymo organizacinės struktūros ir pareigybų nustatymo ir pareigybų, į kurias darbuotojai priimami konkurso tvarka klausimai. Bendrovės vadovas patvirtino, kad valdyba nėra nustačiusi Bendrovės valdymo organizacinės struktūros ir pareigybų.

Valdyba neanalizavo Bendrovės veiklos

85. Susipažinus su protokolais nenustatyta, kad audituojamu laikotarpiu valdyba būtų analizavusi bendrovės veiklos organizavimo, ūkinės veiklos ir finansinės būklės, pajamų ir išlaidų sąmatų klausimus, inventorizacijos ir kitus turto pasikeitimo apskaitos duomenis. Ji apsiribojo tik Bendrovės metinio pranešimo tvirtinimu, metinių finansinių ataskaitų rinkinio, pelno (nuostolių) paskirstymo projekto vertinimu.
2016–2018 metais valdybos veikla neužtikrino akcininko teisių ir teisėtų interesų atstovavimo, neskatino efektyvaus žmogiškųjų ir finansinių išteklių valdymo, efektyvesnės ir rezultatyvesnės Bendrovės veiklos.

Valdyba atleido Direktorių nebeturėdama įgaliojimų

86. Valdyba savo funkcijas atlieka įstatuose nustatyta laiką arba iki bus išrinkta ir pradės dirbti nauja valdyba, bet ne ilgiau kaip iki valdybos kadencijos pabaigos metais vyksiančio eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo⁷⁵. Elinis visuotinis akcininkų susirinkimas turi įvykti kasmet ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos⁷⁶.
Bendrovės valdyba sudaryta⁷⁷ 2015 metais 4 metų laikotarpiui⁷⁸. Valdybos 4 metų kadencija baigėsi 2019 metų balandžio 30 d. įvykus eiliniam visuotiniam akcininkų susirinkimui – Savivaldybės tarybos posėdžiui.
87. 2019 m. liepos 18 d. sušauktas valdybos posėdis⁷⁹, kuriame svarstytas Bendrovės direktoriaus atleidimo klausimas. Priimtas sprendimas atleisti Bendrovės direktorių nuo 2019 m. liepos 31 d., pavesti direktoriaus pavaduotojui laikinai eiti direktoriaus pareigas, kol bus paskirtas direktorius naujai kadencijai, mokant 10 proc. atlyginimo priedą.
Neturinčio įgaliojimų subjekto priimti sprendimai neturi juridinės galios ir yra niekiniai.

⁷⁵LR Akcinių bendrovių įstatymo 33 str. 5 d.

⁷⁶ LR Akcinių bendrovių įstatymo 24 str. 4 d.

⁷⁷ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2015-06-25 sprendimas Nr. T1-61

⁷⁸ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2016-10-26 sprendimu Nr. T1-206 patvirtintų Uždarosios akcinės bendrovės „Pasvalio autobusų parkas“ įstatų 12.3 p.

⁷⁹ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ valdybos 2019-07-18 protokolas Nr. P-9.

Pažymime, kad Bendrovės direktorius buvo išrinktas Bendrovės valdybos kadencijos laikotarpiui⁸⁰ ir dirbo pagal terminuotą darbo sutartį.

Direktorius neatsiskaitė steigėjui, neteikė informacijos valdybai

88. Vadovo darbai: planavimas, organizavimas, vykdymas – negali apsiriboti uždaru ciklu. Vadovas privalo glaudžiai bendradarbiauti su kitais valdymo organais, teikti jiems informaciją ir ataskaitas. Bendrovės direktorius neparengė ir nepateikė valdybai svarstymui Bendrovės veiklos strategijos projekto, valdymo struktūros ir pareigybų sąrašo projektą, informacijos apie Bendrovės veiklos organizavimą, pajamų ir išlaidų sąmatą, inventoriacijos ir kitų turto pasikeitimo apskaitos duomenų, ataskaitų ūkinės, organizacinės veiklos klausimais, neteikė informacijos apie kitus Bendrovės veiklai svarbius įvykius (valdybos protokoluose tokios informacijos nėra).

Vietos savivaldos įstatymas⁸¹ numato savivaldybės valdomų įmonių ir organizacijų vadovams pareigą kasmet pateikti veiklos ataskaitą savivaldybės tarybai. Bendrovės direktorius audituojamu laikotarpiu Savivaldybės tarybai veiklos ataskaitą neteikė.

3.2. Direktoriaus darbo užmokesčis neskatina siekti geresnių veiklos rezultatų

89. Siejant darbo užmokesčio dydį su pasiekiamais rezultatais, vadovas skatinamas siekti gerinti įmonės veiklos rezultatus, nes už gerą darbą bus atlyginama.
- Bendrovės valdyba, savo kadencijos laikotarpiui išrinkusi Bendrovės direktorių, nustatė⁸² jo atlyginimą (fiksuotą dydį), patvirtino pareiginius nuostatus⁸³. Savivaldybės taryba patvirtino⁸⁴, kad Bendrovės vadovo mėnesinė alga susideda iš pastoviosios dalies, kuri nustatoma koeficientais ir kintamosios dalies, priklausančios nuo bendrovei nustatytu uždavinių įgyvendinimo ir veiklos rezultatų. Valdyba 2018 metais Bendrovės vadovui nustatė mėnesinės algos pastoviąją dalį⁸⁵ ir veiklos užduotis 2018 metams⁸⁶. Valdyba iki 2019 m. balandžio 1 d. turėjo apsvarstyti, įvertinti užduočių įgyvendinimą ir spręsti dėl mėnesinės algos kintamosios dalies Bendrovės direktoriui nustatymo. Susipažinę su valdybos 2019 metų protokolais, nustatėme, kad Bendrovės 2018 metų veiklos rodiklių (rezultatų) įgyvendinimo ir direktoriaus mėnesinės algos kintamosios dalies nustatymo klausimas valdyboje nebuvo svarstytas.

---

⁸⁰ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ valdybos 2015-08-31 protokolas Nr. P-1.

⁸¹ LR Vietos savivaldos įstatymo 16 str. 2 d. 19 p.

⁸² UAB „Pasvalio autobusų parkas“ valdybos 2015-08-31 protokolas Nr. P-1.

⁸³ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ valdybos 2016-04-20 protokolas Nr. P-3

⁸⁴ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2018-09-26 sprendimas Nr. T1-208 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės valdomų uždarųjų akcinių bendrovų veiklos tikslų nustatymo ir jų vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

⁸⁵ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ valdybos 2018-01-23 protokolas Nr. P-5.

⁸⁶ UAB „Pasvalio autobusų parkas“ valdybos 2018-03-30 protokolas Nr. P-6.

REKOMENDACIJŲ IGYVENDINIMO PLANAS

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam rekomendacija pateikta	Veiksma / Priemonės / Komentarai*	Rekomendacijų igyvendinimo ir informavimo apie igyvendinimą data*
1.	Siekiant užtikrinti efektyvesnę Bendrovės veiklą, nustatyti visuomenei būtinį maršrutų organizavimo tvarką ir kriterijus;	Pasvalio rajono savivaldybės taryba	Subjekto nuomonė. Bus sudaryta darbo grupė dėl visuomenei būtinų maršrutų organizavimo tvarkos reikalungumo nustatymo.	2020-04-01
2.	Siekiant užtikrinti rezultatyvų bendrovės valdymą:			
2.1	spresti Valdybos 2019 m. liepos 18 d. neteisėto posėdžio sprendimo padarinijų klausimus dėl direktoriaus atleidimo ir laikinai pavaduojančio asmens, iki bus išrinktas naujas direktorius, paskyrimo;	Pasvalio rajono savivaldybės taryba	Savivaldybės taryboje bus sprendžamas klausimas dėl laikinai direktorių pavaduojančio asmens, iki bus išrinktas naujas direktorius, paskyrimo.	2019-11-01
2.2.	patikslinti Bendrovės buveinės adresą pagal faktinę vienasmenio valdymo organo rezidavimo vietą;	Pasvalio rajono savivaldybės taryba	Bus patikslintas Bendrovės buveinės adresas pagal faktinę vienasmenio valdymo organo rezidavimo vietą.	2020-03-01
3.	Siekiant užtikrinti Bendrovės veiklos stabilumą ir savalaiki atsiskaitymą, laiku sudaryti sutartis dėl mokinijų pavėžėjimo ir nuostolių kompensavimo, jose nustatyti atsiskaitymo terminus ir delspinigius už išpareigojimų nevykdymą, atsiskaityti sutartose nustatytais terminais. Sutartyje dėl nuostolių kompensavimo nustatyti 1 km ribos savaina, iki kurios kompensuojami nuostoliai.	Pasvalio rajono savivaldybės administracija	Subjekto nuomonė. Atsiskaitymai bus vykdomi pagal turimas finansines galimybes.	
4.	Siekiant užtikrinti efektyvesnę Bendrovės veiklą, nuolat analizuoti keleivių surausis ir invertinti maršrutų reikalungumą. Nustačius, kad maršrutai nereikalingi, inicijuoti jų nutraukimą;	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Analizuosime nuolat keleivių suraus. Per šių metų rugsejo mėn. nutraukėme 2 maršrutus, nuo spalio 1 d. - dar vienas maršrutą.	2020-05-29
5.	Siekiant, teisingo veiklos efektyvumo įvertinimo:			
5.1.	patikslinti apskaitos politiką, saskaitų planą, registru sarašą, dokumentų saugojimo tvarką;	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Bus patikslintos.	2020-02-03
5.2.	apskaičiuoti apskaitoje neapskaitytą ilgalaikį turta,	UAB „Pasvalio	Apskaitysime apskaitoje ilgalaikį turta,	2020-10-31

5.3.	Bendrovės turto ir išpareigojimų inventorizacija atlikti UAB „Pasvalio autobusų parkas“	autobusų parkas“	Bendrovės turto ir išpareigojimų inventoriaciją visad atliksime vadovaujantis teisės aktų nuostatomis.	2019-12-30
6.	Siekiant užtikrinti rezultatyvų bendrovės valdymą:			
6.1.	parengti ir pateikti tvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriui informaciją Savivaldybės veiklos strategija;	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Parengsimė ir pateiksime patvirtinti Savivaldybės administracijos direktoriui.	2019-12-30
6.2.	kasmet įstatymų nustatyta tvarka teikti veiklos ataskaitas ir kitą informaciją Savivaldybės tarybai;	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Teiksime visą privaloną informaciją steigėjui.	2020-05-08
6.3.	patvirtinti Bendrovės valdymo struktūrą, pareigybų sąrašą ir pareigybų, į kurias priimama konkurso būdu, sąrašą. Patikslinti pareigybų aprašymus; Patikslinti darbo tvarkos taisyklės, darbo apmokejimo sistemą ir kt.	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Patvirtinsime Bendrovės valdymo struktūrą, pareigybų sąrašą ir pareigybų, į kurias priimama konkurso būdu. Patikslinsime pareigybų aprašymus.	2020-03-09
7.	Siekiant efektyviaus, ekonomiško lėšų bei turto valdymo ir naudojimo: užtikrinti, kad kuras transporto priemonėms būtų nurašomas pagrįstai;	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Kuras bus nurašomas pagrįstai pagal direktoriaus įsakymu patvirtintas kuro normas. Krovininio ir lengvųjų automobilių kelionės laipuose bus nurodoma važiavimo priečastis ir tikslas.	2019-12-31
7.1.	išanalizuoti Bendrovės veikloje nenaudojamų autobusų reikalingumą ir spėsti klausimą dėl autobusų parko optimizavimo ir atnaujinimo;	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Tai bus analizuojama nuolat.	2020-05-28
7.2.	vykstant viešuoju pirkimui, nustatyti racionalius atsiskaitymo terminus su tiekėjais;	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Vykstant viešuoju pirkimuis nustatysime racionalius atsiskaitymo terminus.	2022-01-01
7.3.	užtikrinti, kad saskaitoje nebūtu išaldomi pinigai, o atsiskaitoma su tiekėjais;	UAB „Pasvalio autobusų parkas“	Sąskaitoje pinigai nebeįsaldomi, iškart atsiskaitoma su tiekėjais.	2020-03-15

*priemonės ir terminus rekomendacijų plane pateikė UAB „Pasvalio autobusų parkas“, Pasvalio rajono savivaldybės administracija.

Aistovas ryšiams atsakingas už Kontrolės ir auditu tarnybos informavimą apie rekomendacijų įgyvendinimą plane nustatytais terminais:

Direktorius pavaduotojas laikinai einantis direktoriaus pareigas, A. Markuckas, +37068308368, pasvalioauto@pasvalys.lt

Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyriausioji specialistė V. Antanavičienė, 8(451)54114, v. antanaviciene@pasvalys.lt

Savivaldybės kontrolierė

Rima Juodokienė

Kontrolės ir auditu tarnybos vyriausioji patareja (grupės vadovė)

Ilma Paliukėnaitė

PRIEDAI

UAB „Pasvalio autobusų parkas“
veiklos audito atskaitos
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

TAAIS – Tarptautiniai aukščiausiuojų audito institucijų standartai

LRV- Lietuvos Respublikos Vyriausybės

LR – Lietuvos Respublika

Savivaldybė – Pasvalio rajono savivaldybė

Bendrovė – UAB „Pasvalio autobusų parkas“

Įstatai – 2016-12-07 juridinių asmenų registre įregistruoti UAB „Pasvalio autobusų parkas“ įstatai

Mokslinė literatūra, rodiklių vertinimo metodika – įvairūs Lietuvos ir užsienio aprašomieji

straipsniai, nurodantys priimtinias arba siektinas finansinių rodiklių reikšmes

MMA – LR Vyriausybės nustatytas minimalios mėnesinės algos dydis

CK – Civilinis kodeksas

CPO – Centrinė perkančioji organizacija

CPV IS – Centrinės viešujų pirkimų informacinė sistema

Mokinį pavėžėjimas – bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių, gyvenančių kaimo gyvenamosiose vietovėse, neatlygintino pavėžėjimo į mokyklas ir į namus.

Audito metodai ir apimtis

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti UAB „Pasvalio autobusų parkas“ veiklą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo aspektais.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar Bendrovės veikla efektyvi ir pelninga;
- ar Bendrovė racionaliai naudoja ir valdo turimus išteklius;
- ar valdymo organai tinkamai vykdo jiems priskirtas funkcijas.

Audituojamas subjektas – UAB „Pasvalio autobusų parkas“

Audituojamas laikotarpis – 2016–2018 metai

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus⁸⁷ ir tarptautinius aukščiausiuju audito institucijų standartus (TAAIS)⁸⁸.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyriai/poskyriai	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslai
<p>1. Negalėjome įvertinti Bendrovės veiklos efektyvumo</p> <p>1.1. Tik sutartys su savivaldybe užtikrina Bendrovės veiklos tēstinumą</p> <p>1.2. Neoptimizuotas maršrutų tinklas kasmet didina Savivaldybės kompensacijas už nuostolingu s maršrutus</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Savivaldybės tarybos sprendimus dėl visuomenei būtinų maršrutų patvirtinimo; - Bendrovės pateiktas nuostolių susidariusių vietinio (priemiesčio) susisiekimo maršrutuose apskaičiavimus; - gaunamas Bendrovės pajamas per dieną atskirame maršrute ir pervežamų keleivių skaičių. Analizavome kitų rajonų savivaldybių autobusų parkų 2016-2018 m. veiklos ataskaitas, finansinių ataskaitų rinkinių aiškinamuosius raštus. <p><u>Palyginamoji analizė</u> Lyginome šalies rajonų autobusų parkams mokamų kompensacijų už nuostolingus maršrutus dydžius, atsižvelgiant į gyventojų skaičių ir savivaldybės dydį.</p> <p><u>Pokalbiai</u> su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.</p>	<p>Siekiant įvertinti, ar Bendrovės veikla efektyvi, įvertinti ekonominį efektyvumą apie maršrutuose surenkamas pajamas ir keleivių srautų intensyvumą.</p> <p>Surinkti auditui reikalingus įrodymus dėl kitų savivaldybių autobusų parkams išmokamų kompensacijų dydžių už nuostolius maršrutus. Palyginti Bendrovei mokamas kompensacijų sumas su kitų savivaldybių kompensacijų dydžiais.</p>

⁸⁷ Valstybės kontrolerius 2002-02-21 jsakymas Nr. V-26 (su vėlesniais pakeitimais).

⁸⁸ 3000 TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>

<p>1.3. Veiklos efektyvumo ir stabilumo įvertinti negalėjime dėl nepatikimų finansinių duomenų;</p>	<p>Dokumentų peržiūra</p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LR teisés aktus, reglamentuojančius nuostolių, susidariusių vykdant visuomenei būtinus maršrutus, kompensavimą. - Savivaldybés tarybos sprendimus, susijusius su visuomenei būtinų maršrutų tvirtinimu, nuostolių kompensacijų skaičiavimu, bilietų kainos patvirtinimu ir kt. - Bendrovés sudarytas sutartis su Savivaldybe dėl nuostolingų maršrutų kompensavimo ir moksleivių pavėžėjimo; - Bendrovés apskaitos registrų duomenis, susijusius su pajamomis, uždirbamas pajamas, užsakovus, finansavimo šaltinius; - Bendrovés pateiktus dokumentus dėl apskaitos politikos įvedimo, apskaitos organizavimo ir tvarkymo, pajamų ir sąnaudų pagal gaunamas pajamų rūšis paskirstymo. <p>Skaičiavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iš Bendrovés pirminių apskaitos dokumentų, apskaitos registrų nuostolių apskaičiavimo dokumentų, vertiname, ar apskaičiuotos gautos pajamos, sąnaudos, nuostolių kompensavimo sumos yra teisingai ir pagrįstai apskaičiuotos. <p>Skaičiavimas ir duomenų analizé</p> <p>Analizavome Bendrovés:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dokumentus susijusius su turto ir įsipareigojimų inventoriaciją; - atlikome faktinį atsirinktų ilgalaikio turto vienetų patikrinimą natūroje. <p>Palyginamoji analizé:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lyginome inventoriacijos duomenis su Bendrovés apskaitos duomenimis, finansinėmis ataskaitomis; <p>Anketavimas</p> <p>Pateikėme klausimyną Bendrovés vadovybei.</p> <p>Pokalbiai</p> <p>su Bendrovés vadovu, kitais darbuotojais.</p>	<p>Siekiant įvertinti Bendrovés veiklos tēstinumą, nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar Bendrovė vykdo pavedas mokinių pavėžėjimo ir visuomenei būtinų maršrutų paslaugas turint sudarytas sutartis su savivaldybe; - ar sudarytos sutartys su Savivaldybe atitinka reikalavimus numatytais Susisiekimo ministro įsakyme dėl nuostolingų maršrutų kompensavimo ir kitus sutartims keliamus reikalavimus; - surinkti audito įrodymus, ar Bendrovė yra moki ir finansiškai stabili, kas yra pagrindiniai Bendrovés užsakovai, iš ko gaunamos didžiausios pajamos, kokie yra pagrindiniai finansavimo šaltiniai. <p>Siekiant įvertinti Bendrovés ataskaitų duomenų patikimumą, nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar apskaita Bendrovėje tvarkoma vadovaujantis galiojančiais teisés aktais, - ar Bendrovė turi patvirtintą pajamų ir sąnaudų paskirstymo tvarką, pagal kurią apskaičiuojami nuostoliai susidarantys priemiesčio maršruatuose. <p>Nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar Bendrovė teikdama nuostolių apskaičiavimo dokumentus teisingai apskaičiavo gautas pajamas iš keleivių, už lengvatinį pavėžėjimą, teisingai paskirstė sąnaudas tenkančias priemiesčio maršrutams ir apskaičiavo nuostolių kompensavimo sumas. <p>Patikrinti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar visas Bendrovés apskaitoje esantis turtas ir visi įsipareigojimai inventorizuojami; - ar Bendrovėje apskaitytas turtas faktiškai egzistuoja Bendrovėje.
<p>1.4. Bendrovė moki, bet apyvartinio kapitalo</p>	<p>Dokumentų peržiūra</p> <p>Analizavome Bendrovés finansines ataskaitas, apskaitos duomenis.</p> <p>Skaičiavimas</p> <p>Iš finansinių ataskaitų duomenų skaičiavome</p>	<p>Siekiant įvertinti Bendrovés valdymo efektyvumą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - atlikti finansinių santykinių rodiklių skaičiavimus ir analizę, - įvertinti ar Bendrovė geba

	<p>valdymo efektyvumas žemas;</p> <p>Bendrovės finansinius santykinius rodiklius ir vertinome pagal mokslinėje literatūroje apibrėžtus finansinių santykinių pelningumo rodiklių normatyvus.</p> <p><u>Palyginamoji analizė</u></p> <p>Lyginome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bendrovės 2016-2018 m. finansinių rezultatų duomenis; <p>Bendrovės pelningumo rodiklius su šalies statistiniai duomenimis.</p> <p>Mokslinė literatūra:</p> <p>V. Aleknevičienė, 2009, Įmonės finansų valdymas, VŠĮ Spalvų kraitė, p.432.;</p> <p>L. Juozaitienė, 2008, Įmonės finansai: analizė ir valdymas, Šiaulių universiteto leidykla;</p> <p>Dr. A. Laurinavičius, www.laurinavicius.net/uploads/userfiles</p>	<p>surinkti pinigus ir efektyviai panaudoti turta,</p> <ul style="list-style-type: none"> - įvykdinti įsipareigojimus, - įvertinti ar Bendrovė moki ir finansiškai stabili. <p>- nustatyti Bendrovės finansinių rodiklių pokyčius per 2016-2018 m. ir palyginti su šalies statistiniai rodikliais.</p>
<p>2.</p> <p>Bendrovė neracionaliai naudoja ir valdo turimus išteklius</p> <p>2.1.</p> <p>Darbo organizavimas ir personalo valdymas turi trūkumų</p>	<p><u>Dokumentų peržiūra</u></p> <p>Nagrinėjome LT teisés aktus reglamentuojančius darbo santykius, LR statistiniai duomenimis, susijusius su vidutiniu šalies darbo užmokesčiu. Bendrovės įstatus, Valdybos posėdžių protokolus; pareigybų aprašymus, Bendrovės vidaus dokumentus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Darbo organizavimo taisykles; - Darbo apmokėjimo sistemą; - darbo sutartis, - veiklos ir personalo įsakymus; - Darbo užmokesčio apskaičiavimo ir išmokėjimo dokumentus; <p><u>Pokalbiai</u></p> <p>Su Bendrovės vadovaujančiais darbuotojais</p> <p><u>Palyginamoji analizė</u></p> <p>Analizavome, ar Bendrovės teisés aktais tinkamai nustatyti darbo organizavimo procesai, ar priimami savalaikiai sprendimai dėl darbo organizavimo pokyčių, nagrinėjome Bendrovės valdymo struktūros ir darbuotojų kaitą.</p> <p>Analizavome, ar bendrovėje yra patvirtinti visų darbuotojų pareiginiai nuostatai, ar jie atitinka teisés aktus ir vykdomas funkcijas, ar darbuotojai su jais pasirašytinai supažindinti.</p> <p>Analizavome darbo apmokėjimo sistemą, Bendrovės darbo apmokėjimo praktiką ir darbuotojų darbo užmokesčio pagrįstumą, jo dydį, darbo užmokesčio sąnaudų struktūroje.</p> <p>Palyginome Bendrovės darbo vietas valandos kainą su statistiniais duomenimis.</p> <p><u>Skaičiavimas:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Iš Bendrovės pateiktų duomenų skaičiavome darbuotojų kaitą, mokamą darbo užmokestį, darbo užmokesčio sąnaudas pagal vykdomas funkcijas, darbo vietas valandos savikainą. <p><u>Pokalbiai</u></p>	<p>Siekiant įvertinti ar Bendrovė racionaliai naudoja ir valdo žmogiškuosius išteklius, surinkti informaciją apie Bendrovės struktūrą.</p> <p>Nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar darbo organizavimo procesai tinkamai reglamentuoti Bendrovės vidaus teisés aktais ir priimami savalaikiai sprendimai dėl darbo organizavimo pokyčių; - ar patvirtinti pareiginiai nuostatai, ar darbuotojai pasirašytinai su jais supažindinti; - ar darbo sutartys sudarytos teisés aktų nustatyta tvarka; - ar darbo užmokesčio apskaičiuojamas ir mokamas vadovaujantis teisés aktų ir bendrovės vidaus dokumentų reikalavimais; <p>Atlikti darbo užmokesčio sąnaudų analizę pagal veiklos sritis, išsiaiškinti Bendrovės darbuotojų darbo užmokesčio lygi, lyginant su šalies rodikliais.</p>

	su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.	
2.2. Ilgalaikio turto valdymo trūkumai	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LR teisés aktus reglamentuojančius ilgalaikio turto apskaitą, nusidévėjimo/amortizacijos normatyvą nustatymą, inventorizacijos atlikimą. - Bendrovės direktoriaus įsakymus dėl ilgalaikio turto (vertės, nusidévėjimo normatyvą nustatymo, nurašymo, inventorizacijos atlikimo), - Nagrinėjome Bendrovės sutartis dėl ilgalaikio turto mainų, panaudos, patikėjimo sutartis; - Registrų centro išrašų duomenis. - Bendrovės apskaitos registrus, pirminius dokumentus, susijusius su ilgalaikio turto įsigijimu, nurašymu, naudojimu veikloje. <p><u>Skaičiavimas: ir duomenų analizė:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ar teisingai nustatyti nusidévėjimo/amortizacijos normatyvai; - ar teisingai apskaičiuojamas nusidévėjimas/amortizacija; - turto naudojimą veikloje. <p><u>Palyginamoji analizė:</u></p> <p>Bendrovės apskaitoje registruotus pastatus ir statinius lyginome su Registrų centro duomenimis apie Bendrovės nuosavybėn įregistruotus pastatus.</p> <p><u>Pokalbiai</u> su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.</p>	<p>Patikrinti ar Bendrovė turi turto valdymo problemų:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar Bendrovės įsigytas, gautas turtas apskaitomas, įvedamas į eksploataciją, nurašomas vadovaujantis teisés aktais; - ar tinkamai ir efektyviai valdomas Bendrovės turtas (patikėjimo, panaudos ir nuosavybės teise).
2.3. Kuro normų autobusams nustatymo ir kuro nurašymo pagrįstumas neužtikrinamas	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LR teisés aktus, reglamentuojančius leistinų kuro normų nustatymą; - Bendrovės direktoriaus įsakymus, susijusius su kuro normų nustatymu, keitimui; - Bendrovės pateiktus pirminius suvestinius apskaitos registrus, susijusius su transporto priemonių kuro nurašymu (kelionės lapai, kuro išdavimo žiniaraščiai, kuro nurašymo registrai, autobusų darbo apskaitos kortelės, leistinų kuro netekčių apskaičiavimo lentelės ir kt.) <p><u>Skaičiavimas: ir duomenų analizė:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Atsirinktais mėnesiais perskaičiuotas Bendrovės autobusams nurašomas kuras; - Analizuota, ar krovininio automobilio kelionės lapuose nurodyti vykimai pagrįsti ir tikslungi. <p><u>Pokalbiai</u> Su Bendrovės direktoriumi ir kitais darbuotojais.</p>	<p>Surinkti audito įrodymus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar Bendrovėje degalų nurašymas tinkamai reglamentuotas - ar kuro normos autobusams, kitoms transporto priemonėms nustatomos pagrįstai; - ar kurias nurašomas vadovaujantis teisés aktais; - ar kuro nurašymas tinkamai dokumentuojamas.
2.4. Pirkimai organizuoja mi ir vykdomi netinkamai	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> - LR teisés aktus, reglamentuojančius viešujų pirkimų organizavimą ir vykdymą; - Korupcijos rizikos pasireiškimo analizę atliktą STT (UAB „Pasvalio autobusų parkas“ pažyma); - sutartis ir su jomis susijusius kitus dokumentus; 	Nustatyti, ar sukurta efektyvi pirkimų organizavimo ir kontrolės aplinka, ar Bendrovė racionaliai naudojo lėšas nevykdydama viešujų pirkimų procedūrų ir kurą įsigijo geriausiomis kainomis, lyginant

	<p>- CPO paskelbtas degalų pirkimo sutartis 2016-2018 m.</p> <p><u>Skaičiavimas ir duomenų analizė:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Analizavome Bendrovės sutartis; - Bendrovės įsigytų degalų kainą, kiekius ir išlaidas įsigytiems degalams; <p><u>Palyginamoji analizė:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lyginome Bendrovės įsigytų degalų kainą su rinkos kaina. <p><u>Anketavimas</u></p> <p>Pateikėme klausimyną Bendrovės vadovybei.</p> <p><u>Pokalbiai</u></p> <p>su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais, STT tyrėjais.</p>	su to laikotarpio rinkos kaina.
3. Valdymo organai netinkamai vykdė priskirtas funkcijas	<p><u>Dokumentų peržiūra</u></p> <p>Nagrinėjome Bendrovės:</p> <ul style="list-style-type: none"> -LR teisés aktus reglamentuojančius Bendrovės valdymą ir atskaitomybę; -įstatus; - visuotinio akcininkų susirinkimo ir valdybos posėdžių protokolus, direktoriaus įsakymus; - vadovų darbo sutartis, pareiginius nuostatus; - Bendrovės ir Savivaldybės internetinėse svetainėse skelbiama informacija; - kitus dokumentus. <p><u>Anketavimas</u></p> <p>Pateikėme klausimyną Bendrovės vadovybei.</p> <p><u>Pokalbiai</u></p> <p>su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.</p>	<p>Nustatyti ar tinkamai sudaryti valdymo organai, ar jie vykdo teisés aktais pavestas funkcijas.</p> <p>Patikrinti, ar patvirtintas strateginis veiklos planas, jei taip, ar nustatytos ir įgyvendinamos Bendrovės strateginiame veiklos plane užsibrėžtiems tikslams pasiekti numatytos priemonės pagal terminus.</p> <p>Nustatyti, ar Bendrovės vadovaujančių darbuotojų darbo užmokestis priklauso nuo veiklos rezultatų.</p> <p>Surinkti auditui reikalingą informaciją apie Bendrovės valdymo, veiklos ypatumus.</p>

Duomenys apie skolas Bendrovei ir Savivaldybės atsiskaitymų trukmę dienomis

tūkst. Eur

Laikota ripiš mėn. per.	Mokiniai pavežėjimas				Nuostolių kompenzavimas			
	Pateikta saskaita-faktūra	Apmokėjimo mo	Skolos likutis men. pab.	Pastabos	Pateikta saskaita-faktūra (dokumentas)	Apmokėjimo	Skolos likutis mén. pab.	Pastabos
2016 m. sausis	0,00		0,00		176,8	2016.01.18	50,00	126,80
vasaris	0,00		0,00		126,8	2016.02.18	45,80	122,60
kovas	0,00		0,00		122,6	2016.03.22	44,20	116,80
balandis	0,00	2016.04.29	50,00		116,8	2016.04.15	40,40	107,20
gegužė	50,00	2016.05.31	17,50		107,2		2016.05.04	57,20
birželis	67,50	2016.06.20	18,60	2016.06.15	36,10	Atsiskaityta po 47 d.	57,2	2016.06.21
liepa	36,10			2016.07.11	30,00	6,10	84,6	2016.07.22
rugpjūtis	6,10				6,10		20,20	
rugpjūtis	6,10				104,8	2016.08.17	36,00	104,80
spalis	0,00	2016.09.07	6,10	0,00	Atsiskaityta po 79 d.	110,8	2016.09.20	40,20
lapkritis	0,00	2016.11.29	18,70	2016.11.10	18,70	0,00	107,1	2016.10.14
gruodis	0,00				0,00		109,2	2016.11.25
							131,9	2016.12.15
							125,2	2017.01.10
							165,5	2016.12.29

2017 m. sausis	0,00	2017.01.31	15,30		15,30		140,5	2017.01.31	40,50	2017.02.08	37,50	143,50	Apmokėta dalinai už 2016 m. spalio, lapkričio mén.	
vasaris	15,30	2017.02.28	15,10		30,40		143,5	2017.02.28	33,40	2017.02.24	30,00	146,90	Atsiskaityta po 91 d.	
kovas	30,40		2017.03.07	15,30	15,10	Atsiskaityta po 35 d.	146,9	2017.04.21	49,80	2017.03.07	24,70	172,00	Apmokėta dalinai už 2016 m. lapkričio, gruodžio mén.	
balandis	15,10	2017.04.30	28,60	2017.04.11	15,10	28,60	Atsiskaityta po 42 d.	172,0	2017.05.15	23,20	2017.04.11	34,90	160,30	Atsiskaityta po 79 d.
gegužė	28,60	2017.05.31	14,20		42,80		160,3	2017.06.13	37,70	2017.05.08	40,00	158,00	Apmokėta dalinai už 2016 m. gruodžio mén., 2017 m. sausio 91 d.	
birželis	42,80				42,80		158,0	2017.07.17	38,80	2017.06.09	50,00	146,80	Atsiskaityta po 118 d.	
liepa	42,80		2017.07.11	28,60	14,20	Atsiskaityta po 72 d.	146,8	2017.08.14	34,70	2017.07.11	21,40	160,10	Apmokėta dalinai už 2017 m. kovo mén. Atsiskaityta po 81 d.	
rugpjūtis	14,20				14,20		160,1	2017.09.15	47,50	2017.08.09	50,00	157,60	Apmokėta dalinai už 2017 m. kovo, balandžio, gegužės mén. Atsiskaityta po 110 ir 86 d.	
rugsėjis	14,20				14,20		157,6	2017.10.16	49,40	2017.09.07	50,00	157,00	Atsiskaityta po 86 d.	
spalis	14,20	2017.10.31	26,90	2017.10.06	14,20	26,90	Atsiskaityta po 128 d.	157,0	2017.11.16	29,90	2017.10.06	35,80	151,10	Apmokėta dalinai už 2017 m. birželio, liepos mén. Atsiskaityta po 81 d.
							151,1			2017.10.27	25,60	125,50	Apmokėta dalinai už 2017 m. rugpjūčio mén. Atsiskaityta po 74 d.	
lapkritis	26,90	2017.11.30	12,60	2017.11.08	26,90	12,60	Atsiskaityta po 8 d.	125,5	2017.12.19	42,20	2017.11.30	60,00	107,70	Apmokėta dalinai už 2017 m. rugpjūčio, rugsėjo mén. Atsiskaityta po 76 d.
gruodis	12,60	2017.12.29	9,40			22,00	Skolos likutis susidareš už 2 mén.	107,7	2018.01.09	48,40	2017.12.28	12,00	144,10	Apmokėta dalinai už 2017 m. rugpjūčio mén. Atsiskaityta po 73 d.
								144,1			2017.12.29	40,00	104,10	Apmokėta dalinai už 2017 m. rugpjūčio, spalio mén. Atsiskaityta po 74 ir 43 d. Skolos likutis susidareš už 3 mén.
2018 m. sausis	22,00	2018.01.31	8,50	2018.01.19	22	8,50	Atsiskaityta po 50 d.	104,1	2018.02.14	53,50	2018.01.19	28,00	129,60	Apmokėta dalinai už 2017 m. spalio, lapkričio mén. Atsiskaityta po 64 d.
vasaris	8,50	2018.02.28	10,00	2018.02.19	8,5	10,00	Atsiskaityta po 19 d.	129,6	2018.03.13	47,30	2018.02.19	41,50	135,40	Atsiskaityta po 62 d.
kovas	10,00	2018.04.12	14,30	2018.04.12	10	14,30	Atsiskaityta po 43 d.	135,4	2018.04.16	51,70	2018.03.13	50,00	137,10	Apmokėta dalinai už 2017 m. sausio, 2018 m.
balandis	14,30	2018.04.30	11,80	2018.05.10	14,3	11,80	Atsiskaityta po 28 d.	137,1	2018.05.15	38,70	2018.04.12	40,00	135,80	Atsiskaityta po 63 d.
gegužė	11,80	2018.05.31	9,20		21,00		135,8	2018.06.21	55,90	2018.05.10	35,70	156,00	Apmokėta dalinai už 2018 m. vasario, kovo mén. Atsiskaityta po 58 d.	
birželis	21,00	2018.06.29	3,10	2018.06.18	11,80	12,30	Atsiskaityta po 49 d.	156,0	2018.06.29	45,50	2018.06.18	18,20	183,30	Atsiskaityta po 97 d.
liepa	12,30	2018.09.30	10,00		22,30		183,3	2018.07.31	41,50	2018.07.17	15,00	209,80	Apmokėta dalinai už 2018 m. kovo mén. Atsiskaityta po 92 d.	
rugpjūtis	22,30		2018.08.08	9,20	13,10	Atsiskaityta po 69 d.	209,8	2018.08.31	45,60	2018.08.08	20,80	234,60	Apmokėta dalinai už 2018 m. kovo, balandžio mén. Atsiskaityta po 143 ir 114 d.	
rugsėjis	13,10				13,10		234,6	2018.09.28	48,60	2018.09.06	30,00	253,20		

spalis	13,10	2018.10.31	40,20	2018.10.09	3,10	50,20	Atsiskaityta po 102 d.	253,2	2018.10.31	26,30	2018.10.09	46,90	232,60	Apmokėta dalinai už 2018 m. balandžio, gegužės mėn. Atsiskaityta po 147 ir 110 d.
lapkritis	50,20	2018.11.30	40,10	2018.11.08	21,00	69,30	Atsiskaityta po 39 d.	232,6	2018.11.30	26,10	2018.11.08	24,00	234,70	Apmokėta dalinai už 2018 m. gegužės mėn. Atsiskaityta po 140
gruodis	69,30	2018.12.31	33,20			102,50	Skola susidariusi už 3 mėn..	234,7	2018.12.31	27,50	2018.12.05	50,00	212,20	Apmokėta dalinai už 2018 m. gegužės, birželio, liepos mėn. Atsiskaityta po 167 ir 159 d.
								212,2			2018.12.20	30,00	182,20	Apmokėta dalinai už 2018 m. liepos mėn. Atsiskaityta po 142 d.
								182,2			2018.12.27	20,00	162,20	Apmokėta dalinai už 2018 m. liepos, rugpjūčio mėn. Atsiskaityta po 149 ir 118 d.
								162,2			2018.12.28	15,00	147,20	Apmokėta dalinai už 2018 m. rugpjūčio men. Atsiskaityta po 119 d.
								147,2			2018.12.28	15,00	132,20	Apmokėta dalinai už 2018 m. rugpjūčio mėn. Atsiskaityta po 119 d.
								132,2			2018.12.31	20,00	112,20	Apmokėta dalinai už 2018 m. rugpjūčio, rugpjūčio men. Atsiskaityta po 122 ir 94 d. Skolos likutis susidareš už 4 mėn.

UAB „Pasvalio autobusų parkas“
veiklos auditu atskaitos
4 priedas

Duomenys apie nuostolingų maršrutų, moksleivių pavėžėjimo ir lengvatu kompensavimą 2016-2018 metais

Eil. Nr.	Pavadinimas	Skolos likutis metų pradžiai, Eur	Lengvatu kompensavimo PVM	Pajamos, Eur	PVM	Mokinijų pavėžėjimo kompensavimo	Kompensacijos už nuostolius maršrutus, Eur	Apmokėta, Eur	Skolos likutis metų pabaigai, Eur
1.	2016 metai	176.826,97							140.538,86
1.1.	Lengvatu kompensavimas	0,00	23.853,23	2.146,77				26.000,00	0,00
1.2.	Mokinijų pavėžėjimo kompensavimas				96.146,06	8.653,14		104.799,20	0,00
1.3.	Nuostolingų maršrutų sąnaudų dengimas	176.826,97					458.911,89	495.200,00	140.538,86
2.	2017 metai	140.538,86							127.839,75
2.1.	Lengvatu kompensavimas	0,00	25.525,92	2.297,32				26.000,00	1.823,24
2.2.	Mokinijų pavėžėjimo kompensavimas	0,00			111.896,93	10.070,72		100.000,00	21.967,65
2.3.	Nuostolingų maršrutų sąnaudų dengimas	140.538,86					475.510,00	512.000,00	104.048,86
3.	2018 metai	127.839,75							216.489,78
3.1.	Lengvatu kompensavimas	1.823,24	21.357,32	1.922,16				23.382,56	1.720,16
3.2.	Mokinijų pavėžėjimo kompensavimas	21.967,65			165.656,02	14.909,05		100.000,00	102.532,72
3.3.	Nuostolingų maršrutų sąnaudų dengimas	104.048,86					508.188,04	500.000,00	112.236,90

UAB „Pasvalio autobusų parkas“
veiklos audito atskaitos
5 priedas

Duomenys apie sumokėtas nuostolių kompensavimo ir mokiniai pavėžėjimo sumas kitose savivaldybėse

Rodikliai	Pasvalys	Kupiškis	Molėtai	Akmenė	Šilalė	Biržai	Keleme	Rokiškis	Trakai	Ukmergė	Kretinga	Taurage	Telšiai	Kedainiai		
Gyventojų skaičius, tūkst. gvy. ¹	24	17,1	17,9	19,6	23,1	23,8	26,8	29,5	32,5	34,4	37,9	38,9	40,7	46,6		
Savivaldybės plotas ²	1289	1080	1367	844	1188	1476	1705	1806	1573	1207	1395	989	1179	1439	1677	
Darbuotojų skaičius			21-22	39-40	48	43	63-72	39	91-93	52	47	60-63	52-54	50-53	55-58	79
Autobusų / išvykstančių reisą	35-36	11	25	20	40-47	33-35	25	46-35	nėra duomenų	24	31-32	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	59-47
Maršrutų skaičius (priemiesčio+miesto)	46+2	16	40	26-29	32	36	21	30+3	32	34	24+7	64	42	nėra duomenų	nėra duomenų	6+23
Kompensuojamų nuostolių suma, Eur																
2018	508.18	8	66.459	205.000	209.387	58.083	120.230	345.790	112.561	278.800	180.000	484.438	479.800	108.193	nėra duomenų	250.000
2017	475.510	30.459	185.000	200.516	62.292	121.558	278.592	97.623	243.000	60.000	401.243	450.500	474.099	355.236	223.000	nėra duomenų
2016	458.912	10.000	171.000	172.317	49.807	105.632	248.654	38.895	245.100	80.000	277.813	453.800	389.828	394.148	nėra duomenų	nėra duomenų
Moksleivių pavėžėjimas, Eur																
2018	180.565	185.798	84.000	nėra duomenų	444.400	207.810	158.700	nėra duomenų	408.400	286.238	212.500	247.300	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	250.000
2017	121.968	187.961	90.500	nėra duomenų	345.177	213.710	157.600	nėra duomenų	399.400	284.862	220.600	232.200	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
2016	104.799	196.080	99.900	nėra duomenų	369.400	217.831	177.300	nėra duomenų	396.500	284.404	207.200	201.200	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų

Duomenys apie Bendrovės pinigų, skolu tiekėjams ir su darbo santykiais susijusių išpareigojimų likučius 2016-2018 metais

Metų/ mėnuo	Pinigai (kasijoje ir banko)	Skolos tiekėjams		Su darbo santykiais susiję išpareigojimai (Balansinė 446 sąskaita - 4466 sąskaita)	Pinigų likutis atėmus išpareigojimus darbuotojams (2 – 6)	Skolos tiekėjams dalis (proc.), kuri galėjo būti apmokėta (7/3*100)	Ankstesnių laikotarpiai skolos tiekėjams dalies, kuri galėjo būti apmokėta (7/5*100)	tūkst. Eur
		likutis mén. pabaigai (Balansinė 443 sąskaita)	t. sk. priskaičytmai už einančią mén. (Balansinės 443 sąskaitos apyvartos kreditas)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2016 m.								
sausis	49,9	70,1	23,6	46,5	29,5	20,4	29,1	43,9
vasaris	59,6	74,7	29,4	45,3	30,1	29,5	39,5	65,1
kovas	59,1	61,9	23,1	38,8	30,9	28,2	45,5	72,7
balandis	74,2	67,0	29,3	37,7	32,3	41,9	62,5	111,1
gegužė	83,1	67,2	27,5	39,7	37,1	46,0	68,5	115,9
birželis	75,1	55,5	28,8	26,7	29,6	45,5	82,0	170,4
liepa	76,0	68,2	29,9	38,3	32,0	44,0	64,5	114,9
rugpjūtis	46,9	54,8	29,1	25,7	32,9	14,0	25,5	54,5
rugsėjis	52,7	49,5	23,3	26,2	35,4	17,3	35,0	66,0
spalis	60,2	52,9	27,3	25,6	34,9	25,3	47,8	98,8
lapkritis	66,4	66,5	40,3	26,2	33,3	33,1	49,8	126,3
gruodis	102,5	58,9	37,5	21,4	32,9	69,6	1,18	325,2
2017 m.								
sausis	62,5	75,7	34,9	40,8	33,8	28,7	37,9	70,3
vasaris	79,9	83,2	35,4	47,8	28,5	51,4	61,8	107,5
kovas	74,4	79,6	29,2	50,4	37,4	37,0	46,5	73,4
balandis	71,6	80,8	33,7	47,1	34,9	36,7	45,4	77,9
gegužė	53,6	60,8	25,6	35,2	39,8	13,8	22,7	39,2
birželis	61,6	64,8	27,6	37,2	45,8	15,8	24,4	42,5
liepa	42,7	36,1	18,5	17,6	33,7	9,0	24,9	51,1

rugpjūtis	46,8	36,5	26,0	10,5	32,2	14,6	40,4	139,0
rugsėjis	48,3	26,9	20,1	6,8	35,6	12,7	47,2	186,8
spalis	78,4	33,0	33,4	-0,4	38,2	40,2	121,8	x
lapkritis	127,1	49,9	33,4	16,5	37,2	89,9	180,2	5 kartai
gruodis	131,9	59,0	36,2	22,8	36,6	95,3	161,5	4 kartai
2018 m.								
sausis	126,8	54,7	27,4	27,3	39,9	86,9	158,9	3 kartai
vasaris	118,7	59,8	36,3	23,5	36,2	82,5	138,0	3 kartai
kovas	112,9	49,6	27,0	22,6	42,0	70,9	142,9	3 kartai
balandis	107,9	47,4	26,6	20,8	36,7	71,2	150,2	3 kartai
gegužė	102,7	57,2	38,3	18,9	42,7	60,0	104,9	3 kartai
birželis	80,5	62,7	33,5	29,2	42,4	38,1	60,8	130,5
liepa	25,9	34,1	12,2	21,9	37,0	-11,1	-	-
rugpjūtis	14,4	51,0	42,6	8,4	36,2	-21,8	-	-
rugsėjis	5,3	54,3	22,8	31,5	39,5	-34,2	-	-
spalis	4,9	62,8	38,7	24,1	41,5	-36,6	-	-
lapkritis	2,2	69,0	23,6	45,4	39,2	-37,0	-	-
gruodis	80,4	48,6	28,9	19,7	37,9	42,5	87,4	2 kartai

UAB „Pasvalio autobusų parkas“
veiklos auditu atskaitos
7 priedas

Bendrovės 2016-2018 metais pirkto dyzelinio kuro antkainio palyginimas su rinkos kaina

Metai	Bendrovės išsigytas kiekis (litrai)	Bendrovės gautu dyzelino su pristatymu bendra kaina su PvM (EUR)	Atsiskaitymo terminas pagal Bendrovės sudarytas sutartis (dienos)	UAB „X“ pristatymo kaina (antkainis) litrui/Eur (pagal sutartis antkainis) pagal stundinių lėtinės vidutinės didžiausia maziausia				UAB „X“ bendra pristatymo kaina (antkainis), Eur (pagal 1 lentelę)	Skirtumas tarp Bendrovės ir CPO kainos Eur, kai CPO antkainis vidutinės didžiausia maziausia	
				CPO pristatymo kaina (antkainis) pagal Bendrovės kiekį Eur, kai antkainis vidutinės didžiausia maziausia	CPO pristatymo kaina (antkainis) pagal Bendrovės kiekį Eur, kai antkainis vidutinės didžiausia maziausia	CPO pristatymo kaina (antkainis) pagal Bendrovės kiekį Eur, kai antkainis vidutinės didžiausia maziausia	CPO pristatymo kaina (antkainis) pagal Bendrovės kiekį Eur, kai antkainis vidutinės didžiausia maziausia			
2016	177.584	165.155,34	150	0,10137	0,02	0,01	0,0109	3.551,68	1.775,84	1.935,67
	72.027	73.497,32	150	Iki 04-19	0,10137	0,01	-0,0027	0,0043	720,27	-194,47
2017	125.057	119.838,30	120	Nuo 04-20	0,05000	0,01	-0,0027	0,0043	1.250,57	-337,65
	133.565	141.528,64	120	Iki 10-01	0,05000	0	-0,034	0,0046	-	537,75
Š viso:	508.233	500.019,60						5.522,52	-3.297,50	2.168,73
								3.8234,17	32.711,65	41.531,66
									36.065,44	

Paaškinimai.

Bendrovė „X“ – UAB „Pasvalio autobusų parkas“ dyzelinių kurų tiekusi bendrovė.

Dyzelinio kuro rinkos kaina nustatyta išanalizavus: 2016 m. – 11 sutarčių, 2017 m. – 20 sutarčių, 2018 m. – 10 sutarčių.

UAB „Pasvalio autobusų parkas“
veiklos auditu atskaitos
8 priedas

Bendrovės pirkto dyzelinio kuro galimos rinkos kainos apskaičiavimas taikant CK nustatytas 6 proc. metines palūkanas

Metai	Bendrovės kiekių (litrai)	Bendrovės su PVM bendra kaina su pristatymu dyzelinio kuro	Atiskaitymo terminas pagal Bendrovės sutartis (dienu)	UAB „X“ pristatymo kaina (antkainis) pagal litrui / Eur	CPO vidutinė pristatymo kaina (antkainis) litrui / Eur	Del CPO sutarties galimos nesilakymo palūkanos Eur	UAB „Y“ antkainis) pristatymo kaina (antkainis) pagal kiekį Eur, esant antkainiui	CPO pristatymo kaina (antkainis) pagal Bendrovės nupirkta kuro kiekį Eur, esant antkainiui	Del CPO sutarties galimos nesilakymo palūkanos Eur	UAB „X“ antkainis) pristatymo kaina (antkainis) pagal kiekį Eur	Skirtumas tarp Bendrovės ir CPO kainos su galimomis palūkanomis Eur, esant rinkos antkainiui								
2016	177.584	165.155,34	150	0,10137	0,0109	3.551,68	1.775,84	1.935,67	4.072,32	18.001,69	7.624,00	5.848,16	6.007,99	10.377,69	12.153,53	11.993,70			
2017	72.027	73.497,32	150	0,10137	0,0043	720,27	-194,47	309,72	1.812,26	7.301,38	2.532,53	1.617,79	2.121,98	4.768,84	5.683,58	5.179,40			
	125.057	119.838,30	120	0,0500	0,0043	1.250,57	-337,65	537,75	2.363,93	6.252,85	3.614,50	2.026,28	2.901,68	2.638,35	4.226,57	3.351,17			
	133.565	141.528,64	120	0,0500	-0,0046	0,00	-4,541,21	-614,40	2.791,80	6.678,25	2.791,80	-1.749,41	2.177,40	3.886,45	8.427,66	4.500,85			
	508.233	500.019,60								5.522,52	-3.297,50	2.168,73	11.040,32	38.234,17	16.562,84	7.742,83	21.671,33	30.491,34	25.025,12

Paaiškinimai.

Bendrovė „X“ – UAB „Pasvalio autobusų parkas“ dyzelinjų kurą tiekusi bendrovė.